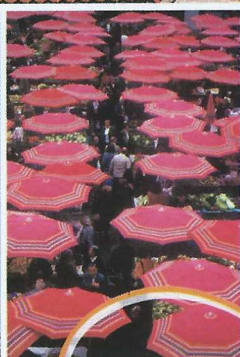

Boka magnet za elitu

Kotor i Tivat "prijetu" da postanu
najekskluzivnije destinacije na Mediteranu

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 1 481 40 51. 481 40 52. 481 40 54. fax. + 385 1 481 40 56.

e-mail. info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

**KOTOR I TIVAT "PRIJETE" DA POSTANU
NAJEKSKLUZIVNIJE DESTINACIJE NA
MEDITERANU**

Boka magnet za elitu

STR. 4

**KOMPANIJA PETERA MUNKA DO KRAJA
GODINE PORUŠIT ĆE ARSENAL**

Porto Montenegro do ljeta 2009.

STR. 7

**UGROŽENOST HRVATA U CRNOJ GORI - MIT
ILI STVARNOST**

Žale se u Zagrebu ovdje čute kao zaliveni

STR. 14

**VELEPOSLANSTVO I KONZULAT RH
UPRILIČILI PRIJEME U PODGORICI I BOKI**

Proslavljen Dan državnosti

STR. 28

Poštovani čitatelji

U broju koji je pred vama najviše smo se bavili morem, mogućnostima koje ono na svojim valovima donosi Boki, stanovnicima Tivta i Kotora. Prisjetili smo se i što se nekada gradilo, pored mora i u zaleđu. Nismo pobjegli ni od vrućih tema svakidašnjih, vjetrova i bura. Nijedan mornar, valjda, ne voli bonacu.

Odmora, bez obzira na rekordne temperature, nema. Tek što je zaokružen ovaj broj, pišu se nove teme.

Šef poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista u Skupštini Crne Gore Miodrag Vuković izjavljuje da je "točno da Hrvati koji žive u procentu od 1, 5 odsto u Crnoj Gori imaju dvojno državljanstvo, ali to je greška naše administracije koja je to svojevremeno dozvolila i to će biti ispravljeno".

Poslanik Hrvatske građanske inicijative Božo Nikolić je objasnio da to nije greška crnogorske administracije.

- Svi Hrvati iz dijaspeore koji to žele mogu pod uslovom predviđenim hrvatskim Ustavom i Zakonom koristiti pravo da dobiju hrvatsku putovnicu. Dakle, ne vidim da je tu problem Hrvatske. Ona je to uradila kako je htjela, kaže Nikolić.

Profesor podgoričkog Pravnog fakulteta Blagota Mitrić dalje pojašnjava da, sa aspekta pravila i principa međunarodnog prava, a polazeći od statusa crnogorskih državljana hrvatske nacionalnosti i statusa crnogorskih državljana srpske nacionalnosti, Vuković pravi "grešku u koracima".

Dvojno državljanstvo, prema međunarodnom pravu, se tretira kao stečeno pravo i ne može se oduzeti, osim u slučajevima ako to nije propisano nacionalnim zakonodavstvom određene države.

Međutim, Miško Vuković zaboravlja da su crnogorski državljani koji su po nacionalnosti Hrvati dobili hrvatsko državljanstvo na osnovu međunarodnog pravnog principa "jus sanguinis". To znači sticanje državljanstva na osnovu porijekla roditelja ili predaka. Pravi grub previd zato što u važećem crnogorskom Ustavu stoji odrednica da crnogorski državljanin ne može biti lišen državljanstva Crne Gore.

Valjda je jasno. I nadamo se da se barem ovom temom nećemo baviti u narednom broju.

Do tada, mirno more.

*Vaša urednica
Tamara Popović*

"Hrvatski glasnik", Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**

Telefon: +381 (0) 82 304 232 Faks: +381 (0) 82 304 233

E-mail: hgd-kotor@cg.yu <http://www.hgdcg-kotor.org>

Žiro-račun: 510-10418-20

Osnivač: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović**
Uredivački odbor: **Tripo Schubert, Marija Nikolić, Marija Mihaliček, Joško Katelan, Jadranka Vojičić**

Fotografije: **Foto Parteli, Boris Pejović**

Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale – Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

*Kotor i Tivat „prijete“ da postanu
najekskluzivnije destinacije na Mediteranu*

Boka magnet za elitu

Ukotorsku luku ove sezone uplovit će oko 200 putničkih brodova.

Samo tijekom lipnja uplovilo je 17 brodova sa 5000 putnika i 91 jahta sa 372 putnika.

- Gradske zidine već je posjetilo više od 6000 gostiju. Sa područja Dubrovačko-neretvanske županije grad u prosjeku dnevno posjeti desetak autobusa, kazali su nam u Turističkoj organizaciji Kotora.

SEVEN SEAS NAVIGATOR sa više od 500 putnika; KORINTIAN sa nešto više od sto putnika; "Siburn Spirit" koji je dovezao 211 turista i 165 članova posade, jedan za drugim uplovljavali su u Kotor. Fascinirani ljepotama zaljeva i Starog grada, gosti nisu krili oduševljenje, pa su u grupama obilazili kulturno-povijesne spomenike i u radnjama trgovali uglavnom suvenire.

Tri renomirane kompanije: talijanske «Mediterranean Shipping Company» i «Costa Cruciere», te američka kompanija «Princes» uvrstile su Kotor kao destinaciju na svojim krizing putovanjima.

Da je kotorska luka postala omiljena destinacija nautičara svjedoči veliki broj super-luksuznih mega jahti, koje svakodnevno pristižu i vezuju se uz gradsku rivu. Na vezu je dnevno oko dvadesetak atraktivnih morskih ljepotica, kako onih od čijih dimenzija zastaje dah,

Sa kotorskih zidina

Prema najjavama i ugovorenim dolascima luksuznih kruzera u naredne dvije godine, Kotor i Boka bi se mogli pozicionirati kao najelitnija destinacija na Mediteranu

tako i manjih koje, pored motornog pogona, posjeduju jedra.

Luka raspolaže suvremenim priključcima za vodu i struju, pa je uočljivo da vlasnici svoja plovila često "umivaju", a vrijeme provode obilazeći prirodne ljepote zaljeva Boke i Stari kotorski grad

ili se sunčaju na palubama svojih miljenica, što privlači znatizeljne poglede turista i građana.

Ako je suditi po izuzetnom interesiranju nautičara, Kotor se profilira kao jedan od najzanimljivijih gradova na Jadranu i to upravo zbog predivnog pejzaža zaljeva,

Titova jahta sa popustom

Ministarstvo saobraćaja je drugi put objavilo poziv za prodaju Vladine jahte "Primorka", kojom je 80-ih godina prošlog vijeka Sredozemljem krstario Josip Broz. Licitacija za Titovu jahtu, čiji godišnji troškovi održavanja dostižu 200 hiljada eura, zakazana je za 6. 08. 2007. a Ministarstvo je početnu cijenu snizilo za 36 hiljada eura. Prva licitacija, održana 8. 04. na kojoj je jahta dostigla cijenu od 180.000 eura, propala je u junu pošto je jedini ponuđač, anonimni slovenački biznismen koga je zastupao Orhan Hodžić, predstavnik "Adria ervejsa" za Crnu Goru, odustao od kupovine. Za učešće na licitaciji neophodno je uplatiti depozit od 10 hiljada eura.

"Primorka" je izgrađena 1974. godine u Italiji i doživjela je nekoliko havarija. Neposredno poslije izgradnje pretrpjela je prvo oštećenje. Tijekom remonta u tivatskom "Arsenalu" udario ju je ratni brod, poslije čega je potonula. Posljednje potonuće "Primorka" zabilježeno je 2003. godine kod Ulcinja, poslije čega je osposobljena samo za plutajuće stanje, a samo jedan od postojećih dva motora snage 1.120 konjskih snaga može se upaliti. Titova jahta je napravljena od drveta. Dugačka je 24,22 metra, široka 6,3 a razvija maksimalnu brzinu od 28 čvorova na sat. "Primorka" je već četiri godine usidrena u kotorskoj luci, gdje čeka novog vlasnika.

koji obiluje malim, prirodnim plažama i hotelima, uglavnom apartmanskog tipa, kojih je obala prepuna. Tu se gostima u prvom redu nudi odmor bez gradske buke i vreve, što stranci uglavnom i priželjkuju.

Osim što se polako staje "rame uz rame" sa Budvom kada je u pitanju posjet luksuznih jahti, kotorska rivijera turistima je sve interesantnija kao još neotkrivena destinacija, gdje mogu u miru da uživaju u čarima ljeta.

Obzirom da se radi o visokoplatnim gostima, utisak je, ipak, da bi grad morao biti mnogo spremniji kada je u pitanju čistoća, ugostiteljska i trgovinska usluga i saobraćajna kultura.

Planovi Luke Kotor su komparativno uvezivanje segmenta marina i kruzera.

- Nemamo kapacitet da odgovorimo u svemu potrebama luksuznih jahti koje traže veću snagu struje kao i veće količine pitke vode, kazao je za crnogorske medije direktor Luke Kotor **Ljubo Radović**. Prema njegovim riječima, planovi kompanije su u direktnoj vezi

sa uređenjem infrastrukture u Kotoru, sanacijom kontakt zone koja će početi na jesen. To podrazumijeva novu kanalizacijsku mrežu i postavljanje kablova struje i vode. Bit će to i poseban predmet razgovora sa potencijalnim strateškim partnerom kompanijama ko-

je u Crnoj Gori ima kanadski milijarder **Peter Munk**, na formiranju zajedničkog mješovitog poduzeća koje bi preuzelo upravljanje nad dijelom operativne obale koja se sada koristi kao marinski dio. To bi omogućilo dolazak još većih i skupljih plovila. **T.P.**

Marina na vjetrometini

Riva u mjestu Muo kod Kotora, koju su svojevremeno utemeljili mještani izdvajajući dva posto od ribarskog ulova, a prije nekoliko godina obnovila lokalna zajednica uz financijsku podršku američke fondacije USAID (IRD), prilagođava se za potrebe nautičkog turizma. Dizalicom su već postavljena dva pontala za ograđivanje akvatorija, a uskoro treba da se poploča dno duž rive, za potrebe vezivanja oko 20 jedrilica dužine do 15 metara. Ova inovacija je iznenadila neke mještane, koje, kažu, nitko nije obavijestio o radovima (a trebalo je), te podijelila mišljenja - jedni hvale ovaj projekt kao mogućnost za razvoj mjesta, a drugi kažu da je lokacija za marinu pogrešno odabrana, jer tu zimi pušu jaki vjetrovi.

-Marina je projekt Morskog dobra, mjesne zajednice Muo i "Jahting-kluba" Kotor, sa ciljem da se u mjestu pokrene nautički turizam, od kojeg će moći da se razvija i zarađuje, kazao je za podgorički list «Dan» Ilko Marović iz mjesnog odbora.

Ribari su sumnjičavi, čini se s pravom.

- Nitko nas nije obavijestio o ovome, a s obzirom da ovdje zimi pušu jaki vjetrovi ("lebić", bura, jugo), neće ostati cijela nijedna od jahti koje budu u njoj zimovale, kaže Miki Janković, jedan od brojnih ribara.

Treba pozdraviti ovaj projekt, kaže Mirko Franović, jedriličar JK "Lahor", član sejling tima koji je osvojio brojna priznanja na domaćim i međunarodnim jaht-regatama.

- Marina će doprinijeti razvoju Mua, Kotora i crnogorskog primorja i unaprijediti turizam u nas, kaže Franović i dodaje da će izgradnja marine pokrenuti niz pratećih aktivnosti uz prilagođavanje infrastrukture mjesta.

Ovaj prestižni turizam, međutim, podrazumijeva i ekološke standarde, te je pitanje idu li zajedno jahte, ribarenje, kupanje i sunčanje na pontama pored buduće marine.

*Kompanija kanadskog milijardera Petera Munka
do kraja godine porušit će tivatski Arsenal*

Porto Montenegro do ljeta 2009.

Izgradnja prve faze „Porto Montenegro“ počet će u siječnju naredne i završit će se do početka ljeta 2009. godine. Time se i formalno završava jedno poglavlje u povijesti razvoja Tivta, dugo 118 godina – od konca 19. stoljeća grad Tivat razvijao se poglavito zahvaljujući velikom vojnom remontnom brodogradilištu Arsenal koje je ovdje 1889. godine podigla Ratna mornarica Austro-Ugarske monarhije.

Arsenal je hranio generacije Tivćana i Bokelja, desetljećima bio garant dobrog životnog standarda i sigurne gospodarske budućnosti ovog kraja, da bi prije dvije

Kompanija «Adriatic Marinas» odmah započela pripremu za izgradnju ekskluzivnog nautičko-turističkog centra i marine za mega jahte nazvanog „Porto Montenegro“

godine Vlada Crne Gore njegovu osnovnu djelatnost ocijenila neperspektivnom i odlučila da u korist razvoja turizma, zatvori tivatsko vojno brodogradilište i proda ga biznismenu svjetskog glasa, kanadskom magnatu **Peteru Munku**. Predstavnici Munkove firme „Adriatic Marinas“ međutim,

uvjereni su da Tivtu realizacijom projekta „Porto Montenegro“ predstoji svijetla budućnost i brojni ekonomski benefiti koje će ubuduće, umjesto sivih ratnih brodova, donositi „bijela flota“ ekskluzivnih, skupih i luksuznih jahti svjetskog džet-seta. To je delegaciji novinara iz Crne Gore saopćio izvršni direktor „Adriatic marinas“ **Oliver Corlette** prigodom studijskog obilaska ekskluzivnih nautičkih centra i marina u Italiji i Francuskoj početkom lipnja.

Predstavnici više crnogorskih medija tada su obišli marine u renomiranom talijanskom mondenskom ljetovalištu Portofino i obližnjoj Santa Margheriti, te marine u Nici, Antibes-u i Cannes-u na francuskoj Azurnoj obali. Tom prigodom čelnici „Adriatic Marinas“ i njihovih partnera u realizaciji projekta „Porto Montenegro“ – renomiranog projektanskog biroa „Brisbin, Brook & Beynon Architects“ i najeminentnije svjetske kompanije koja se bavi svim aspektima jaht-biznisa, „Camper & Nicholson“, pred-

Portofino

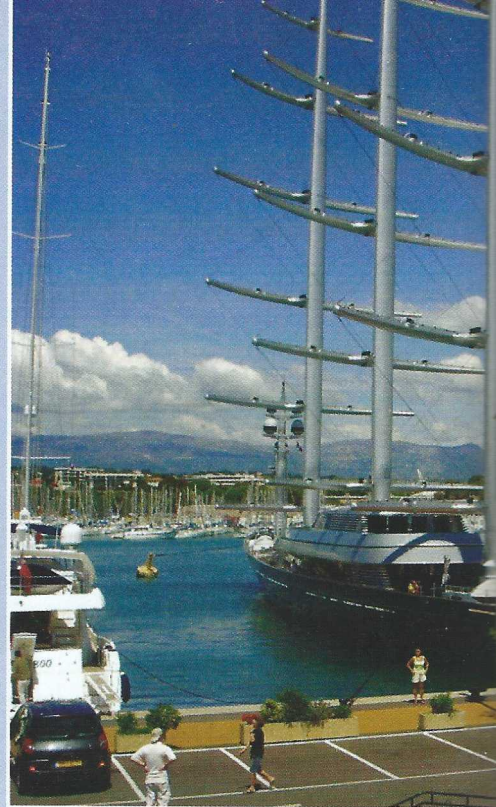

stavili su sve pozitivne aspekte spomenutih marina koje će primijeniti i dodatno poboljšati u budućem nautičkom centru u Tivtu, ali i pojedine slabosti talijanskih i francuskih rješenja koje će se izbjeći prilikom izgradnje „Porto Montenegro“.

- Sa nama su u ovom projektu najbolji arhitekti u nautičkoj industriji i najutjecajnija ličnost na svijetu kada je u pitanju jaht-biznis, predsjednik kompanije „Camper & Nicholson“, George Nicholson. Sa njima, te uz vizionarstvo i poslovni duh Petera Munka i uz saradnju crnogorske Vlade, Tivat i „Porto Montenegro“ napravimo svjetski čuvenom destinacijom za nautičke turiste i nautičkim centrom broj jedan na Mediteranu, kaže izvršni direktor „Adriatic Marina“ Oliver Corlette.

Mali grad u Tivtu

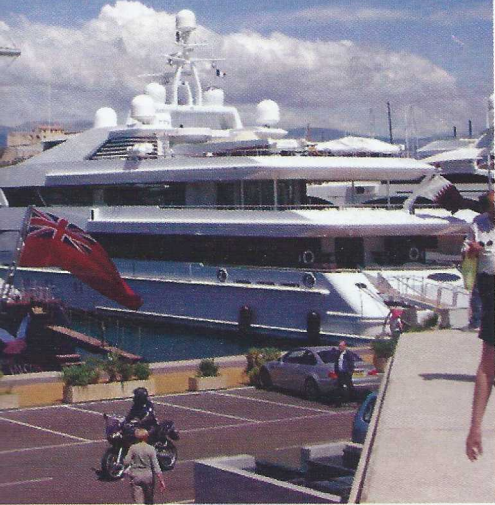
Prema njegovim riječima, prva faza „Porto Montenegro“ vrijedna oko 150 milijuna eura koja pored ostaloga, podrazumijeva izgradnju marine sa oko 200 vezova za jahte, dva hotela, nautičkog muzeja, tri pjacete i niza ekskluzivnih smještajno-uslužnih kapaciteta visoke klase, na mjestu aktualnog vojnog brodogradilišta u Tivtu biće završena u svibnju 2009. godine. Čitav projekt „Porto Montenegro“ vrijedan oko 600 milijuna eura, što ga čini najvećom stranom investicijom u Crnoj Gori, biće gotov za četiri godine kada će u Tivtu nići bukvalno čitav jedan novi mali grad sa svim turističkim, ugostiteljskim i uslužnim sadržajima super-luksuzne klase i marina sa preko 800 vezova. Od toga će oko 200 vezova biti za megajahte,

odnosno brodove duže od 50 metara, 450 vezova za brodove do te veličine, a ostatak će biti namijenjen malim plovilima za sport i re-

Iz marine u Antibu

kreaciju. U „Porto Montenegro“ biće i 6 vezova za prijem najvećih i najluksuznijih jahti na svijetu koje su duže od 100 metara.

- Iako će „Porto Montenegro“ biti velika marina, mi ćemo je izgraditi na način da zadrži šarm, intimnost i karakter malih mediteranskih primorskih sredina poput Portofina, zadržaćemo interakciju tog kompleksa sa okruženjem i očuvati sve ono što predstavlja povijesnu, ambijentalnu i prirodnu vrijednost ovog dijela Tivta kako bi gosti koji budu dolazili u „Porto Montenegro“ osjetili da je to lokacija i projekt sa karakterom, kaže glavni arhitekta „Porto Montenegro“ **Brian Brisbin**, dodajući da će se u konstrukciji novih građevina koristiti mediteranski stil, te dio materijala i dijelova sa postojećih zgrada u Arsenalu „kako bi dobili adekvatnu teksturu koja odražava vremenske epohe“.

I sam dugogodišnji nautičar i zaljubljenik u brodove, Brisbin kaže da mu je primarna inspiracija za definiranje budućeg izgleda „Porto Montenegro“ bilo malo mondensko ljetovalište i prestižna marina u talijanskom Portofinu.

- Kod Arsenala je najbolje to što ima sav potencijal Portofina ali i mnogo bolji položaj i vremenske uvjete za nautičare. U „Porto Montenegro“ želimo stvoriti atmosferu sličnu onoj u malim primorskim gradićima, bez da idemo u super-moderna i hladna urbanistička i arhitektonska rješenja. Tivat i Boka koja je jedinstvena na svijetu, imaju sve preduvjete da budu lokacija nečega što će najvjerojatnije, biti najbolja marina u ovom dijelu svijeta, uvjeren je Brisbin, koji tvrdi da je Arsenal i sam Tivatski zaljev idealna destinacija za nautičare jer su meteo uvjeti vrlo pogodni za siguran i udoban boravak jahti i njihovih vlasnika. On je dodao da će svi budućí gatovi koji će se graditi kao nastavak postojećih operativnih obala Arsenala, biti postavljeni na pilonima zabodenim u morsko dno kako se ne bi prekinuo tok morskih struja i prirodno prečišćavanje morske vode.

- U Portofinu postoji mala uvala

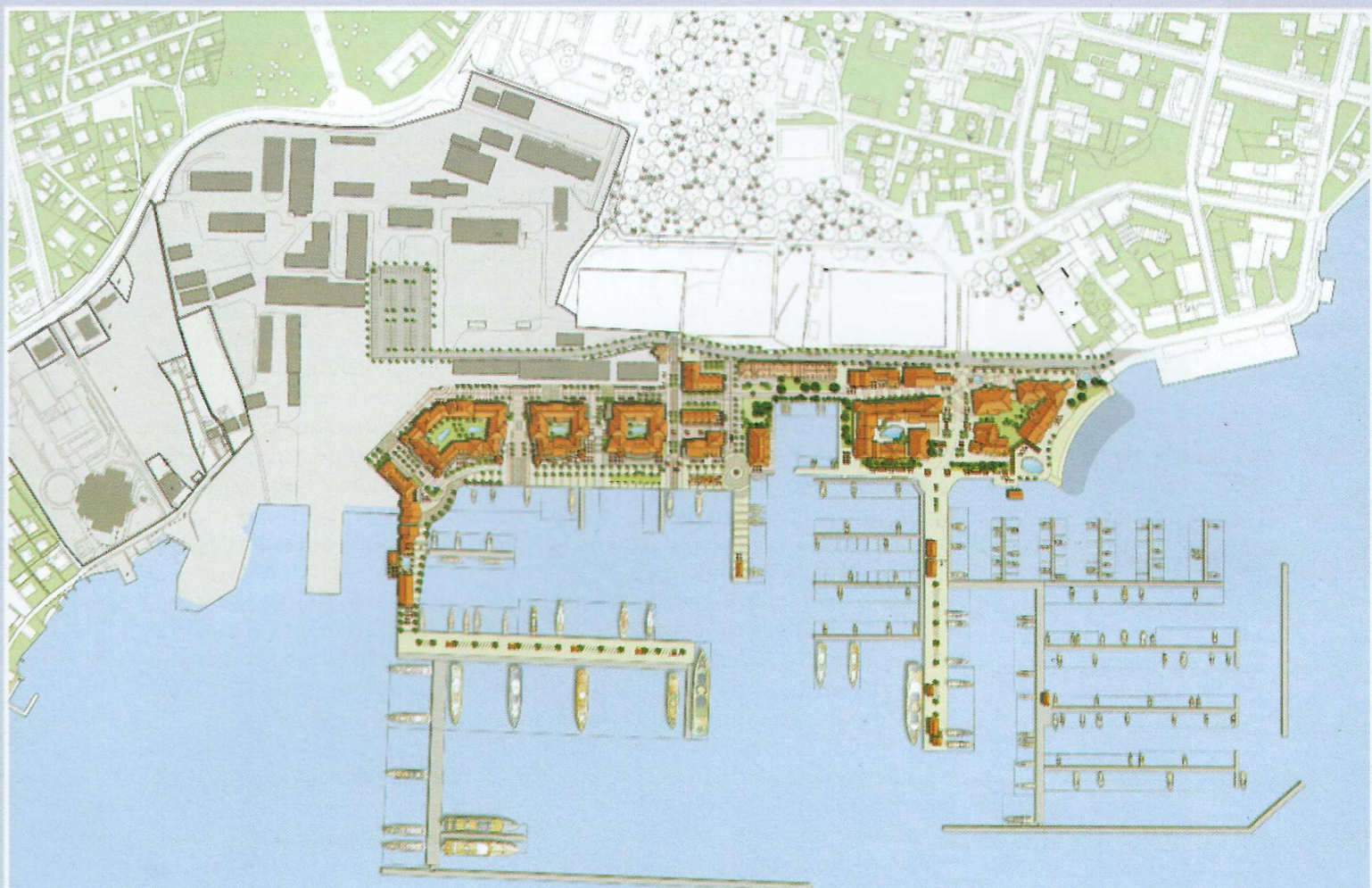
i centralna pijaca oko koje se sve dešava. Okolno se na naizgled neorganiziran način, u raznim pravcima razilaze brojni putelji što posjetiocu daje osjećaj avanture, mediteranskog šarma i neizvjesnosti što ga čeka iza sljedećeg ćoška. Primjetne su i različite teksture u podlozi ulica ili fasadama kuća i građevina što daje osjećaj protoka raznih vremenskih epoha, a sve je urađeno kao svojevrsan amfiteatar oko vode, uvale u kojoj su brodovi. Mali navoz za izvlačenje čamaca na obalu predstavlja i svojevrsni instrument na kome „sviraju“ morski valovi i taj predivni zvuk „izlazi“ na samu pijacu i popunjava čitav prostor. Upravo nešto takvo mi smo dizajnirali i za centralnu pijacu „Porto Montenegro“, kaže Brisbin pokazujući skicu nove marine u Tivtu prostorno dovoljne da u njoj stane šest Portofina.

Sačuvana povijest

Iako dimenzijama velika, „Porto Montenegro“ marina će biti podijeljena na nekoliko manjih lučica, svaka sa posebnim atrakcijama i specifičnim „karakterom“, u kojima će se, jedne pored drugih, naći velike i luksuzne jahte i manja plavila za sport i rekreaciju, što čitavom kompleksu daje dozu intimnosti i šarma karakterističnog za male mediteranske primorske gradiće. Iako u suštini velike, sve građevine u „Porto Montenegro“, vizualno će biti „fragmentirane“ na optički jedinstvene manje cjeline dajući vizualni utisak malog primorskog mjesta.

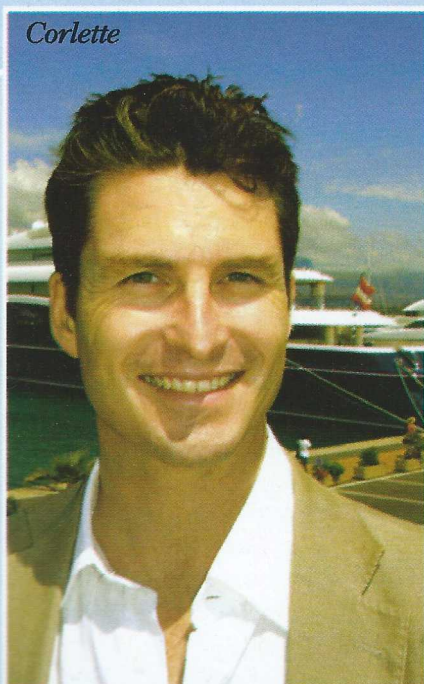
Brisbin ističe da mu je posebni izazov da sačuva svaki vrijedni dio povijesne, prirodne i ekološke podule ovog kraja.

Tako se za obližnji veliki Grdski park podignut 1892 godine, priprema obilježavanje svih stabala i ispisivanje njihove povijesti, vrlo detaljno se promišlja i koncepcija budućeg Nautičkog muze-

Radna varijanta prve faze Porto Montenegro

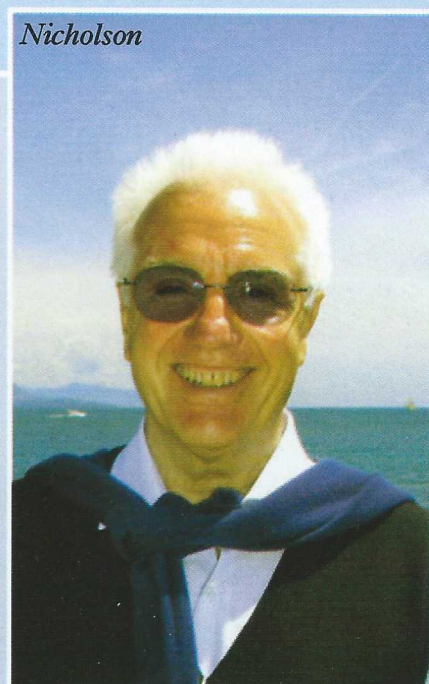
Corlette

Brisbin

Nicholson

ja koji će kroz niz vrlo jedinstvenih eksponata, govoriti o prošlosti Arsenala i tradiciji ratne brodogradnje u Tivtu duge skoro 120 godina, te pomno prikuplja sav vrijedan dokumentarni i tehnički materijal značajan za ovaj kraj i djelatnost od koje je Tivat živio od kraja 19. do početka 21. stoljeća. Objekt Doma Vojske u Tivtu u čiju je gradnju 1989 uloženo blizu 10 milijuna dolara, bit će srušen, a na njegovom mjestu nići će super-luksuzni i atraktivni objekt Kluba nautičara čiji su milijunski vrijedni ploveći ljubimci, vezani u „Porto Montenegro“.

Predsjednik kompanije „Camper & Nicholson“ **George Nicholson** uvjeren je da će Munkova kompanija „Adriatic Marinas“ sa kojom na tom projektu surađuje kao konsultant, uspjeti da u Tivtu napravi jedan od najboljih svjetskih nautičko-turističkih centara.

- Zaljev Boke Kotorske je idealan za marinu i veliki nautički-centar. Atraktivnost okruženja i prirode, uz ono što ćemo izgraditi, te suradnja sa Vladom u normativno-pravnoj oblasti nadam se, dovest će do toga da „Porto Montenegro“ bude novi biser svjetske nautičke industrije, poručuje George Nicholson koji važi za najveći svjetski autoritet u jaht-biznisu. Njegova kompanija „Camper & Nicholson“ se još od 1782. godine bavi gotovo svim aspektima nautičkog biznisa. U svojim katalogima za rentiranje za ovu godinu, „Camper & Nicholson“ nudi skoro 100 najprestižnijih motornih jahti i jedrilica na svijetu i krstarenja najekskluzivnijim destinacijama širom planete.

- Vidite da se ovdje u katalogu naša ponuda za Jadran završava u Dubrovniku na hrvatskoj obali. To će se vrlo brzo promijeniti zahvaljujući „Porto Montenegro“ koji će ući na mape najboljih i najprestižnijih svjetskih marina, poručuje Nicholson dodajući da će za par godina „Camper & Nicholson“ pored svojih postojećih pred-

Promet 80 milijuna eura

Kada „Porto Montenegro“ bude završen, njegovi vlasnici i planeri očekuju da će godišnje svojim poslovanjem nacionalnom bruto-proizvodu Crne Gore direktno doprinositi sa oko 80 milijuna eura godišnje, plus efekt koji za nacionalni dohodak znači do 6 hiljada novih direktnih i radnih mjesta u povezanim aktivnostima koja će se otvoriti u novom nautičkom centru u Tivtu.

- Godišnji prihod budžeta Crne Gore od „Porto Montenegra“ kretat će se od 17,6 do 22,1 milijun eura, a na to treba dodati i pozamašne iznose koje će na ime lokalnih taksi prihodovati budžet općine Tivat, ističe Oliver Corlette.

stavništava u Londonu, Antibes-u, Palm Beach-u, Fort Lauderdale-u, Miami-u, Monte Carlo-u, Cannes-u i Palma de Majorca-i, otvoriti i predstavništvo u Tivtu.

Šansa za sve

- Jahting se dramatično brzo razvija - kada su prve marine za veće jahte napravljene sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog vijeka, svi su podcijenili brzinu kojom „rastu“ dimenzije novih jahti. Stoga i dan-danas u svijetu vlada izuzetno velika nestašica marina i luka koje imaju vezove dovoljne da prihvate tako velike brodove i to je izuzetno velika šansa za „Porto Montenegro“ koji neće imati tu vrstu problema. Sa poslovnog, turističkog i stanovišta Vlade, ovi brodovi donose izuzetno veliki benefit za lokalnu ekonomiju. Svaka ozbiljnija jahta sa makar jednim do dva stalna člana posade, ostavlja mnogo novca u mjestu u kojem je bazirana, ističe Nicholson.

Objašnjavajući na primjeru super-atraktivnog, 88-metarskog krstaša „The Maltese Falcon“ koji trenutno bazira u marini Antibes na francuskoj Azurnoj obali, koliki su pozitivni ekonomski efekti jahting-turizma, Nicholson kaže da operativni troškovi upotrebe takvog broda godišnje iznose oko osam posto njegove vrijednosti. Američki multimilijunaš i nekadašnji predsjednik „HP Compaq“ **Tom**

Perkins je lani u izgradnju „Malteškog sokola“ uložio preko 100 milijuna dolara da bi dobio najveću i najbržu visokotehnološku jedrilicu za krstarenje na svijetu.

- Možete dakle, sami izračunati koliko se svake godine izdvaja za osiguranje, plate posade, gorivo, opskrbu, sitnije održavanje i plaćanje vezova. Od toga 40 posto čine plate posade, a taj novac se gotovo potpuno troši u mjestu gdje je brod stalno baziran. Gotovo pola posade naime, iznajmljuje stanove u marinama, dovode svoje familije sa kojima žive u tim mjestima i svoj novac troše u lokalnoj ekonomiji, kaže Nicholson dodajući da su sa svojim primanjima, članovi posada megajahti, također prilično dobrostojeći ljudi koji su spremni da za svoju djecu plate najbolje privatne škole, kupuju kvalitetnu robu i dosta potroše na uživanje i zabavu, što sve rezultira brojnim benefitima ne samo za operatera marine u kojoj je jahta smještena, već i za čitav niz okolnih lokalnih privrednika. Samo u Antibes-u ima oko 13 hiljada raznih malih zanatskih radnji i mini-poduzeća koje su se specijalizirale za pružanje raznih vrsta usluga jahtama i njihovoj posadi, počev od popravki i održavanja brodova, preko agencijskih i ugostiteljskih usluga, opskrbe, čišćenja itd.

- Da biste zadržali ovakve megajahte kod sebe, potrebna je infrastruktura na obali koja može zado-

voljiti sve potrebe njihovih posada i vlasnika. Isto tako, neophodno je da država pametnom poreskom politikom i jednostavnim pravilima, učini atraktivnim svoje marine za vlasnike mega-jahti, kaže Nicholson, dodajući da je jedna od veoma ozbiljnih teškoća sa kojima se suočava jahting-biznis na prestižnoj destinaciji kakva je zapadni Mediteran, činjenica da trenutno

zapadu, ili Genovu na istoku. Ako možemo u Tivtu napraviti veliki nautički centar u koji ćemo dovesti ovakve mega-jahte, onda se otvaraju i velike razvojne mogućnosti za brodogradilište Bijela. Jahte ove veličine trebaju pravu brodogradilnu infrastrukturu, a nijedno od brodogradilišta u koje su jahte nekada išle na održavanje u regionu, ne može opslužiti brod

Bijelu.

- Megajahte obično troše od 10 do 15 posto svoje početne vrijednosti na veće remonte svake četvrte godine, što na primjeru broda vrijednog 10 milijuna eura znači da obimniji remont košta od 1 do 1,5 milijuna eura, pojašnjava on, dodajući da je za uspjeh „Porto Montenegro“ veoma važno da ima adekvatan remontni kapacitet

Sa regate u Antibu

na potezu od San Rema u Italiji do Marseilles-a u Francuskoj, nema nijednog ozbiljnog brodogradilišta čiji bi kapaciteti zadovoljavali potrebe novih, velikih jahti.

- Ove jahte više nisu „igračke za uživanje“ već su to pravi mali trgovački brodovi koji zahtijevaju i adekvatnu brodogradilnu infrastrukturu. Da bi se samo dokovali i ofarbali podvodni dio, oni moraju ići u Marseilles ili Barcelonu na

veći od 40 do 50 metara. Takve jahte međutim, danas spadaju u nivo manjih pa su ta tradicionalna jaht-brodogradilišta prosto preplavljena i ne mogu odgovoriti potrebama. Sada komercijalna brodogradilišta koja su se prvenstveno bavila velikim trgovačkim brodovima, ubrzano se adaptiraju da vrše remont mega-jahti i popune prazninu na tržištu, ističe Nicholson dodajući da je to i odlična šansa za

za jahte u svojoj blizini.

Dinamiku kojom „raste“ jaht-biznis Nicholson ilustruje i podacima da se od januara ove godine u svijetu gradi 777 megajahti, što je porast od 2,2 puta u posljednjih 10 godina. Od brodova koji se trenutno grade, njih 154 su duži od 50 metara. Inače, samo u Europi u raznim aspektima jaht-biznisa radi preko 120 hiljada ljudi.

Siniša Luković

Donacija Hypo Alpe Adria Leasing Institutu za bolesti djece

10.000 eura za opremu

Hypo Alpe Adria Leasing d.o.o. Podgorica donirao je 10 000 eura Institutu za bolesti djece. Od dobivenih sredstava kupljena je oprema za liječenje djece u oblasti otorinolaringologije.

Tim povodom organizirana je konferencija za novinare u prostorijama Kliničko bolničkog centra na kojoj je rečeno da će nova oprema omogućiti obavljanje niza složenih kirurških operacija koje se izvode pod mikroskopom i ispitivanje sluha kod djece na suvremen način.

- HYPO GROUP ALPE ADRIA se uvijek trudila da bankarski posao ne shvaća isključivo kao poslovni interes, već prije svega kao posao ljudi sa ljudima, istakao je direktor lizinga **Slaven Grizelj** uz nadu da će ova donacija biti samo jedna u nizu, i želju da i drugi slijede ovaj primjer.

Sa konferencije u KC

PUČKO OTVORENO UČILIŠTE TRENING CENTAR ZA OBRAZOVANJE POMORACA - SPLIT

OBJAVLJUJE NATJEČAJ ZA UPIS POLAZNIKA U PROGRAM OBRAZOVANJA ZA ZANIMANJA:

• POMORSKI NAUTIČAR	20 POLAZNIKA
• TEHNIČAR ZA BRODOSTROJARSTVO	20 POLAZNIKA

POČETAK NASTAVE 15. 09. 2007.

ZAVRŠETAK NASTAVE 15. 03. 2008.

**SVIM POLAZNICIMA OMOGUĆENO ZAPOSLENJE NAKON ZAVRŠETKA ŠKOLOVANJA
DETALJNE INFORMACIJE NA BROJEVE:**

Tel. 021 558 580 ili 021 558 581 ili 021 558 558

Ugroženost Hrvata u Crnoj Gori - mit ili stvarnost

Žale se u Zagrebu ovdje ćute kao zaliveni

Delegacija Hrvata iz Crne Gore koju su činili predsjednica HGI **Marija Vučinić**, visoki dužnosnik te stranke **Mato Marović** i predsjednici udruga "Hrvatski dom 1893" iz Kotora **Nikola Dončić** i "Hrvatska udruga Krašići" iz Tivta **Pavle Jurlina**, boravila je početkom lipnja u trodnevnoj službenoj posjeti Zagrebu na poziv hrvatskog Sabora. Kako je priopćeno po povra-

tku delegacije u Crnu Goru, Vučinićka, Marović, Dončić i Jurlina svoje su sugovornike u Zagrebu upoznali sa "nezavidnim položajem hrvatskog naroda u Crnoj Gori, upozoravajući na hitnost rješavanja njegovog statusa u skladu sa međunarodnim poveljama u oblasti ljudskih i manjinskih prava i sloboda".

"Izražena asimilacija, nemogućnost ostvarivanja manjinskih prava

kroz ustavnu i zakonsku regulativu, nezaposlenost i problemi u sudskim i procesima restitucije, apostrofirani su kao ključne prepreke u ostvarivanju opravdanih nacional – identitetskih, političkih i kulturnih interesa Hrvata u Crnoj Gori. HGI je iskazao veliko nezadovoljstvo koalicionim sporazumom sa DPS koja, još od rujanskih izbora, nije pokazala spremnost da ispuní obaveze i osigura dogovorena mjesta na republičkom i lokalnom nivou." – navodi se u tom priopćenju uz napomenu da su Dončić i Jurlina kritizirali nacrt novog crnogorskog Ustava "koji je za hrvatski narod asimilatorski", ali i "cjelokupni zakonski tretman manjinskih prava koji ne odgovara međunarodnim standardima".

"Iskazano je i čuđenje kako uspješni bilateralni odnosi između Crne Gore i Hrvatske, ne znače poboljšanje, već neprestano pogoršanje statusa hrvatske nacionalne manjine, dodaje se u priopćenju uz napomenu da su čelnici crnogorskih Hrvata u Zagrebu razgovarali sa predsjednikom hrvatskog Sabora **Vladimirom Šeksom**, potpredsjednicom Vlade **Jadrankom Kosor** kao i predsjednikom saborskog Odbora za useljništvo

Susret sa kardinalom Bozanićem

Zdenkom Babić-Petričević. Članovi delegacije iz Crne Gore susreli su se i sa tajnikom HDZ-a **Ivanom Jarnjakom**, saborskim zastupnicima HSP-a **Tončijem Tadićem** i **Perom Kovačevićem**,

“a uz njihovu, podrška za značajno poboljšanje statusa dobijena je i od **Furija Radina**, predstavnika talijanske zajednice u Hrvatskoj i predsjednika Odbora za ljudska i prava nacionalnih

manjina”.

“Značajan susret priređen je i kod predsjednika Hrvatske biskupske konferencije, kardinala **Josipa Bozanića** koji je upoznat sa nemogućnošću Kotorske biskupije da vrati nacionaliziranu imovinu, a govorilo se i o lošem stanju sakralnih objekata i kontinuiranim pokušajima prekrajavanja bogatog hrvatskog kulturnog naslijeđa na području Crne Gore, zaključuje se u priopćenju uz napomenu da je delegacija Hrvata iz Crne Gore bila i gost u Hrvatskoj matici iseljenika.

Problem zapošljavanja

Za razliku od dvije udruge koje su u priopćenjima u vezi nekih pravednih političkih i društvenih događaja makar i nagovještavale što su to, po njima, problematične oblasti kada su prava crnogorskih Hrvata u pitanju, jedina hrvatska politička stranka koja uz to ima i

Iz Hrvatske građanske inicijative **Jedinstveno djelovanje**

Iz HGI je najavljeno da će oni o konkretnim primjerima ugrožavanja interesa i nepoštivanja prava Hrvata u Crnoj Gori pismeno izvijestiti redakciju našeg lista. Njihovo priopćenje prenosimo u cjelini:

„Na poziv Hrvatskog Sabora u Zagrebu je boravila delegacija Hrvata iz Crne Gore koju su sačinjavali: predsjednica HGI-a Marija Vučinović, Mato Marović predsjednik SO Tivat ispred HGI-a, Nikola Dončić predsjednik NVO “Hrvatski dom 1893” i Pavle Jurlina NVO “Krašići”.

Tom prilikom delegaciju su primili najviši predstavnici Hrvatske vlasti i predstavnici političkih stranaka. Ističemo susrete s predsjednikom Hrvatskog Sabora Vladimirom Šeksom, potpredsjednikom Vlade Jadrankom Kosor, potpredsjednikom Sabora Lukom Bebićem, ministrom za manjinska prava Furiom Radinom, glavnim tajnikom HDZ-a Ivanom Jarnjakom, Tončijem Tadićem Saborskim zastupnikom i drugim. Delegacija je prisustvovala sjednici Sabora, sjednici Saborskog odbora za manjine, te je primljena i kod ravnateljice Hrvatske matice iseljenika

Katarine Fuček. Kod svih ovih susreta izrazili smo sve probleme koji se javljaju u životu hrvatske populacije u Crnoj Gori, posebno probleme u vezi učešća u izvršnoj vlasti, ustavnih prava i primjenom Zakona o restituciji.

Prema hrvatskoj vlasti istakli smo potrebu lakšeg i bržeg dobijanja hrvatskih dokumenata i stipendiranje studenata. Hrvatska delegacija je također imala zapažen nastup na HTV u veoma gledanoj emisiji “Radni ručak”. Susrete na najvišem državnom nivou organizirani su uz pomoć Zdenke Babić Petričević saborske zastupnice i gosp. Luke Cuka.

Posebno želimo istaći prijem kod nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića u neobično dugom devedesetminutnom razgovoru. Uzoriti kardinal se živo interesirao za sve probleme Hrvata i katoličke crkve na prostorima Crne Gore, te jasno izrazio podršku za očuvanje našeg kulturnog blaga, tradicije i identiteta.

Opći je utisak da je delegacija Hrvata iz Crne Gore djelovala jedinstveno bazirajući se konkretno na suštinske probleme u interesu cijelog hrvatskog korpusa.”

Iz Hrvatske građanske inicijative

Strjelice zatrovane neistinama

„Na sastanku predsjedništva HGI-a od 25.06. ove godine između ostalog raspravljalo se i o izjavi predsjednika HGD-a u teksta koji se odnosi na HGI u Hrvatskom glasniku br. 28 o čemu dajemo sljedeće saopštenje:

Komentirajući odnose HGD-a i HGI-a dr. Ilić kaže „da je inicirano nekoliko sastanaka s HGI-om, što nije točno. Točno je da je HGI podržavao sve kulturne aktivnosti HGD-a i pozivao na suradnju i dijalog sve udruge Hrvata i pojedince.

Točno je da se od strane čelnika HGD-a prema HGI-u ispoljava odnos netrpeljivosti, pa i jasnog protivljenja i davanja otvorene podrške svima koji žele da ruše HGI. Dr. Ilić nije u stanju da odgovori na konkretne kritike upućene na njegove nekorektne postupke u ranijim Glasnicima, već to pripisuje „inferiornosti i genezi različitosti“. Ako govorimo o genezi odnosa HGD-a prema HGI-u tu se mogu uočiti samo strjelice zatrovane neistinama i nekorektnim postupcima od strane čelnika HGD-a prema HGI-u. Razloge za ovak-

vo ponašanje HGD-a jasno je obrazložio sam predsjednik HGD-a izjavom da u HGD-u postoje „različite političke opcije i da je to bogatstvo HGD-a“. Ako znamo da čelnici HGD-a nisu članovi HGI-a već drugih političkih stranaka jasno je zašto su suprotstavljeni postojanju HGI-a. Moramo se ozbiljno upitati da li jedna NVO udruga koja se bavi kulturom može prepoznati različite političke opcije svojih članova.

Čelnici HGD-a jasno izražavaju svoje namjere da se više bave politikom preko HGD-a, pa eto razloga zašto im nije po volji HGI niti ijedan istaknuti Hrvat u HGI-u. Ovo potvrđuje činjenica da u Glasniku nije upućena nijedna kritika drugim političkim strankama osim HGI-a, a nema ni afirmativnog pisanja niti o jednom Hrvatu osim samoisticanja čelnika HGD-a.

HGI će i dalje podržavati HGD kao važnu instituciju a čelnike pozivamo na korektan odnos i demokratski dijalog.

U ime predsjedništva HGI-a
Predsjednica **Marija Vučinović**

svog zastupnika u Skupštini Crne Gore, do sada to nikada nije javno uradila. Sve se svodilo na priču HGI da uopće nema ili makar nedovoljno Hrvata ima na dužnosničkim mjestima u lokalnoj samoupravi ali i republičkoj vlasti Crne Gore, te državnim poduzećima i ustanovama. Stoga je pod sloganom „Od sada i mi se pitamo“ HGI išla na lokalne izbore u Tivtu i Kotoru, ali osim nekoliko nižih namještenja koje su dobili neki njeni visoki funkcioneri i njima bliski srodnici i prijatelji, malo se što promijenilo u tom aspektu navodnih problema crnogorskih Hrvata.

Fakt je da, iako HGI formalno čini vladajuću koaliciju u Crnoj Gori sa DPS i SDP, mjesta za kadrove te stranke – Hrvate – do sada nije bilo na obećanim dužnosničkim pozicijama, što je rukovodstvo HGI navelo i da glasno počne izražavati svoje nezadovoljstvo te da se o tome, što se vidi i iz pripćenja sa početka ovog teksta,

Sa Vladimirom Šeksom

potuži vlastima u Zagrebu u nadi da će **Stjepan Mesić** ili **Ivo Sanader** zbog toga „tući po prstima“ svoje crnogorske kolege **Filipa Vujanovića** i **Željka Šturanovića**. Malo izgledna računica, imajući u vidu da službeni Zagreb do

sada ni zbog mnogo ozbiljnijih pitanja nije „zatezao“ odnose sa Podgoricom....

Pitanje (ne)dobivanja obećanih fotelja u vlasti, ipak, nije uputno generalizirati na sveukupno stanje sa zapošljavanjem Hrvata – crnog-

orska javnost do sada naime, nika-
da još nije bila na konkretnom primjeru informirana da je neki ovdašnji Hrvat ostao bez, ili posao nije dobio samo zbog svoje nacionalne pripadnosti. Logika svakog poslodavca (osim države jer tu u igru ulazi i neizbježna politika) je da za svoju firmu želi najobrazovanije, najstručnije i najsposobnije kadrove, pa su stoga po tom pitanju crnogorskim Hrvatima jednake mogućnosti kao uostalom i svakom drugom građaninu ove zemlje. U tome treba tražiti i objašnjenje za česte pritužbe ovdašnje hrvatske zajednice da i predstavnika velikih firmi iz Hrvatske u Crnoj Gori, nedovoljno zapošljavaju ovdašnje Hrvate. Ipak, valja priznati da stoji dio ovih konstatacija kada je u pitanju zapošljavanje u CG-predstavništvima hrvatskih firmi nekih ovdašnjih ljudi koji su se direktno ili ne, po lošem istakli tokom ratnih sukoba u SFRJ početkom devedesetih godina prošlog stoljeća. No, u situaciji kada pojedini visoki dužnosnici HGI prvo odaju počast poginulim braniteljima Dubrovnika na Boninovu, a nedugo potom službeno nazoče i daju svoj obol farsa dodjele humanističkih nagrada **Milu Djukanoviću i Svetozaru Maroviću** koji su 1991. bili među najzaslužnijima za ratnu agresiju Crne Gore na Dubrovnik i Konavle, problematika da neki od "dubrovačkih jurišnika" i hušakačica danas nalazi ili radi za predstavništvo kakve hrvatske firme u Crnoj Gori, sasvim je nebitna.

Lagana asimilacija

Ono što ostaje kao činjenica koju je nemoguće pobiti je to da nacrt novog Ustava, ovdašnjim Hrvatima, ali i svim ostalim manjinskim narodima, ne daje prava na koja svaku civiliziranu zemlju obavezuju međunarodni standardi. Sa te strane predstavnici HGI i ovdašnjih hrvatskih udruga potp-

uno su u pravu kada iznose primjedbe, ali moraju imati na umu da ovakav nacrt Ustava nije samo za hrvatsku manjinu "asimilatorski", već mu taj atribut mogu pripisati i politički prvaci gotovo svih ostalih manjinskih naroda. Ne vraćajući se na tematiku Ustava o čemu je "Hrvatski glasnik" detaljno pisao u protekla dva broja, mora se ipak primijetiti da utisak o laganoj "asimilaciji" može imati opravdanje –

naime, u literaturi iz koje se uči u crnogorskim školama malo ili ništa ima o znakovitim ličnostima i događajima za pripadnike manjinskih naroda, pa tako i hrvatskog, a hrvatska (pre)bogata povijesna i kulturna baština u Crnoj Gori nerijetko se pokušava prikazati da pripada nekom drugome, ili se potpuno ignorira. Priča o "crnogorskoj tradiciji" koju prati fotografija katedrale Svetog Tripuna u jednoj od reklama koje su se vrtjele na ovdašnjim televizijama dovoljno je ilustrativna, isto kao i zaobilaženje u svim antologijama književnosti Crne Gore hrvatskih pjesnika i pisaca iz Boke poput **Viktora Vide, Frana Alfirevića, Vjenceslava Čížeka, Anta Staničića** i drugih. Malo tko će od učenika crnogorskih škola znati tko

je bio **Andrija Paltašić**, za **Tripa Kokolju** poneko je i čuo, ali njegovo ime sigurno nije vidio u bilo kojem izborniku likovne umjetnosti u Crnoj Gori. Ista je stvar i sa recimo, admiralom **Markom Floriom** koji usprkos svojim herojskim djelima u austrougarskoj mornarici, prosto se u crnogorskoj školskoj lektiri ili povjesnicama, ne može nositi sa likovima tipa **Nikca od Rovina** i njegovim

veličanstvenim dosezima na planu smanjivanja broja ovaca u posjedu Turaka.

Zastava, jezik, imovina...

Za dosta toga na planu nezadovoljavajućeg stanja kada su prava Hrvata u pitanju, odgovorni su i sami Hrvati, prvenstveno oni koji vode HGI – stranku pretendenta da bude ekskluzivni tumač i zastupnik interesa pripadnika hrvatske manjine u Crnoj Gori. Upravo HGI nije željela "dolivati ulje na vatru" kada je u noći slavlja pobjede na referendumu u Tivtu letjela u more hrvatska zastava iako se ona nalazila u istoj toj pobjedničkoj koloni pristalica crnogorske državne neovisnosti, pa je ta

stranka ovaj nemio događaj posve prešutjela. Šutnja i neaktivnost ostali su karakteristike dužnosnika HGI i kada je trebalo u djelo sprovesti odredbe Zakona o pravima manjina koje, poput izravne zastupljenosti u Skupštini, nisu ukinute presudom Ustavnog suda Crne Gore. To u praksi znači da se nitko od u politici "ekskluzivnih tumača i zaštitnika interesa Hrvata", nije dosjetio da službeno zatraži poštivanje odredbi tog zakona koji u Tivtu Hrvatima omogućavaju da svoj jezik koriste i u službenoj uporabi, da se na zgradi Općine pored crnogorskog barjaka, vije i hrvatska trobojka, te da u programu lokalnog medija budu i emisije na hrvatskom jeziku.

Sjetili su se doduše, da protestiraju zbog toga što pojedinim Hrvatima nije vraćena nacionalizacijom im oduzeta imovina, što je fakt, ali se jednako tako odnosi i na druge građane Crne Gore, drugih nacionalnosti, koji su imali (ne)sreću da je neko od ovdašnjih tajkuna i moćnika bliskih vlastima bacio oko na imovinu koju im je država trebala vratiti (primjer: slučaj Šipčanik kod Tuzi, nevraćanje šumskih kompleksa po sjeveru Crne Gore). Doduše, velikoj osjetljivosti HGI na pitanje nepoštivanja restitucije, vjerojatno doprinosi i to što je među tako oštećenim građanima i jedan njen visoki dužnosnik koji ne može ući u svoj posjed na nekadašnjem polj-

oprivrednom dobru kod aerodroma Tivat, pa se onda i HGI postavlja kao veliki zaštitnik ugroženih prava dijela bivših vlasnika.

Na kraju, čudno je da stranački i prvaci nevladinih udruga toliko brinu o imovini Rimokatoličke crkve u Crnoj Gori, poglavito Kotorske Biskupije – valjda Crkva sama najbolje zna kakvo je stanje i koliko je time ugrožena. Da jeste, Biskupija vjerojatno ne bi drugim vjerskim zajednicama ustupala objekte koji su joj dati od vjernika kao što je to učinila u kotorskom Starom gradu, a agilnije bi pokušala u svoj posjed vratiti i dio svog stambenog prostora koji sada drže neki visoki crnogorski dužnosnici.

Siniša Luković

POTRAŽUJEMO SLJEDEĆI KADAR ZA PUTNIČKE BRODOVE

Intervju će biti održan u prostorijama **SSM-a 15/07**, ukrcaj ovisno o Vašim željama od **01/08-01/10**.

4 NOVA BRODA U FLOTI

SENIOR 1ST ENGINEER	5700 EUR
1ST ENGINEER	5300 EUR
1ST ETO	
1ST VOF	
2ND ENGINEER (SENIOR WATCH)	4800 EUR
2ND ENGINEER (HOTEL)	5000 EUR
2ND ETO	4400 EUR
2ND VOF	
3RD ENGINEER (WITH CLASS 2)	3500 EUR
3RD ETO	
3RD VOF	
ENVO	4900 EUR

UGOVORI; **50N/30FF, 40N/20FF, 30N/1.50FF**
KADETE I ASISTENTE ZA KOMPANIJU CMA-CGM
POČ. PLAĆA **1.200,00 \$**

ZAPOVJEDNIKE I UPRAVITELJE BULK/CONT, PLAĆA **8-9.000,00 \$**

PRVE CASNIKE PALUBE I STROJA BULK/CONT, PLAĆA **6-6.500,00 \$**

www.ssm.hr

Još jedan poziv...

Jeste li svjesni što sve možete učiniti kao novinar? upitala je polaznike jedne novinarske radionice Sherry Ricchiardi, američka novinarka i profesorica na Sveučilištu Indiana. I sama odgovorila: „Možete pitati svakoga ono što želite, posjetiti bilo koji događaj, zabosti nos u tuđe poslove, zatražiti razgovor s najvažnijom i najutjecajnijom osobom, sve samo zato jer ste novinar. Još vas k tome plaćaju da zadovoljite znatiželju.

Novinarstvo koje želi ostvariti svoja prava ujedno prihvaća i svoju punu odgovornost. Ali ne i autocenzuru - kad novinar sam, zbog straha ili pritiska, odluči da ne piše ili objavi neku informaciju“.

Redakcija Hrvatskog glasnika čini sve da profesionalno obavlja svoj posao, rukovodena, prije svega, principima i pravilima struke. Da pratimo događaje, pitamo, istražujemo, analiziramo... Ne mrzimo, nipodaštavamo, špijuniramo ili imamo nešto lično protiv bilo koga.

Naprotiv.

Prostor u Hrvatskom glasniku imaju svi: stranaka, udruge, pojedinci koji žele i imaju nešto da kažu o svom radu.

Naši naponi da uspostavimo kontakt i ostvarimo tu suradnju nisu urodili plodom. Naprotiv, doživljavamo da se od optužbi da nemaju pristup našem listu, stiglo do optužbi da – previše pitamo. Prijetnji kaosom i – zaustavljanjem milom ili silom, što god to značilo.

Navest ću samo nekoliko primjera.

Do zaključenja ovog broja nije nam stigao obećani članak gospodina **Zlatka Vučinovića**, ured Krovne udruge, koji nam je najavio i osvrt predsjednika te udruge, **Mata Krstovića**.

Predsjednik udruge «**Josip Juraj Štrosmajer**» **Vladimir Medović**, koji je i predsjednik Općinskog odbora HGI za Bar, uvijek ljubazan i srdačan, pozvao je uredništvo da obiđe kancelariju HGI u Baru. Ali unaprijed je odbio mogućnost da razgov-

ora o radu udruge, niti je redakcija ikada dobila poziv da bude nazočna nekom skupu koji je organizirala ta udruga. Niti je za tako nešto čula, možda bismo „banuli“ nenajavljeni.

Pozivamo i gospodina **Miroslava Marića** da nas obavijesti kada udruga „**Herceg Stjepan Kosača**“ na čijem je čelu, ima neku aktivnost, rado ćemo o tome nešto napisati. Ili kada općinski odbor HGI u Herceg Novom na čijem je čelu nešto uradi. Došli bismo, nije Herceg Novi tako daleko... A često smo i u Podgorici, gdje je gospodin **Marić** također na čelu odbora HGI.

Nismo nikada dobili poziv, niti su nam poznate aktivnosti, udruge «**Hrvatski dom 1893.**» **Nikole Dončića**, kao ni predsjednika NVU «**Krašići**» **Pavla Jurline**...

Tragom tvrdnji iznesenih u informaciji koju su o svojim aktivnostima i razgovorima tokom posjeta Zagrebu crnogorskoj javnosti iznijeli HGI, Dončić i Jurlina, Hrvatski glasnik je od njih pokušao dobiti odgovor na konkretna pitanja u vezi slučajeva ugroženosti Hrvata u Boki i Crnoj Gori. Udruge „**Hrvatski dom 1893**“ i „**Krašići**“, međutim, to nisu željele komentirati, odbivši da ulaze u tu vrstu razgovora.

„Zašto baš glasilo sa hrvatskim pridjevom želi da se bavi tom problematikom?... pitao je gospodin Dončić.

Zato postoji sijaset njihovih izjava u dnevnoj štampi. Koja, valjda, za razliku od nas, ima pravo da se bavi tom problematikom...

Prozivati redakciju u koju ne stižu pozivi i obavještenja o događajima koje neko organizira zašto o tome ne piše je apsurdno.

Još veći apsurd je optuživati nas da ne dajemo prostor drugima da se afirmiraju, sa nekim polemiziraju, kritiziraju...

I dalje pozivamo sve na profesionalnu suradnju. Ništa više, ni manje, od toga.

KRONIKA DRUŠTVA

Promocija knjige „Hvala, Sveti oče“

07.06. 2007. u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore u prostorijama Kotorske biskupije organizirana je promocija knjige „Hvala, Sveti oče“ i dokumentarnog filma „Cesta sjećanja“ autora

Domagoja Pejića, djelatnika hrvatskog katoličkog radija iz Zagreba.

Knjiga i film su rađeni kao zapis hodočasnika Domagoja, koji je 17. travnja 2004. godine pješice pošao iz Zagreba i stigao na Trg Sv. Petra u Vatikanu nakon 27 dana, 13. svibnja, da bi zahvalio Sv. ocu za sve što je učinio za hrvatski narod i za sve ljude svijeta u vrijeme 25 godina dugog pontifikata.

Utakmica Bokelj-Hajduk

16. 06. 2007. u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, FK „Bokelj“ i župe Sv. Mateja, pod pokroviteljstvom Grada Splita i INA Crna Gora, na gradskom stadionu u Kotoru održana je revijalna nogometna utakmica veterana Hajduka i Bokelja.

Druženje se nastavilo u prostorijama HGDCG, u prisustvu rukovodstva Bokelja, INE, predstavnika navijača Hajduka i Dinama iz Tivta.

Članovi ekipe Hajduka su drugog dana posjetili katedralu Sv. Tripuna i Pomorski muzej i svetište Gospa od Škrpjela.

Vođa puta **Branka Bezić-Filipović**, voditeljica HMI Split, poklonila je HGDCG monografiju Hajduka i knjigu „Hajduk i iseljenici“, čiji je ona autor.

Pripreme za znanstveni skup

18-20. 06. 2007. u okviru priprema za međunarodni znanstveni skup „Hrvatsko-crnogorski dodiri: Identitet povijesne i kulturne baštine crnogorskog primorja“ u Kotoru vođeni razgovori sa predstavnicima Hrvatskog instituta za povijest, dr. sc **Lovorkom Čoralić**, prof. **Zdravkom Zlodi** i **Zoranom Ladićem** iz odsjeka za povijesne znanosti HAZU. Ispred Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, koje je suorganizator ovog velikog skupa, razgovorima je prisustvovao **Tripo Schubert**.

Skup će se održati u Kotoru od 04-06. listopada 2007. u palači Bizanti i Draga.

Blagoslov biskupa

22.06. 2007. u povodu Dana Hrvatskog građanskog društva Crne Gore službeno su otvorene nove prostorije na Zimskom bazenu u Škaljarima, koje je blagoslovio msgr **Ilija Janjić**, biskup kotorski.

Svečanosti su prisustvovali predstavnici podružn-

ica Podgorica, Bar, Tivat, Kotor, povjerenici, članovi Upravnog i Nadzornog odbora.

Nove prostorije su uređene i opremljene zahvaljujući financijskoj potpori gradova: Osijek, Bjelovar,

Zadar, Hvar; županija Dubrovačko-neretvanske i Splitsko-dalmatinske, općina: Konavle i Jelse na Hvaru, kao i Hrvatske turističke zajednice.

Čestitke u povodu Dana državnosti RH

25.06. 2007. u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske veleposlanik dr. **Petar Turčinović** upriličio je prijem u Podgorici kojemu je prisustvovao i predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić**. Generalni konzulat RH u Kotoru je istim povodom **28. 06. 2007.** upriličio druženje – Ćir vodenom kočijom po Boki.

HGDCG je uputio čestitke predsjedniku RH **Stjepanu Mesiću**, premijeru **Ivu Sanaderu** i predsjedniku Sabora **Vladimiru Šeksu**.

Dan Bokeljske mornarice

25-26.06. 2007. Bokeljska mornarica proslavila dan osnivanja – proglašenja prvog statuta iz 1463. Nakon svečane akademije, prvog dana proslave, održan je koncert u dvorani muzičke škole. Akademiju je otvorio predsjednik Upravnog odbora Niko Kondanari. O proglašenju Dobrote za pomorsko naselje, u povodu 200 godina, govorio je prof. dr. Milenko Pasinović. U programu su učestvovali učenici Muzičke škole iz Kotora, plesna grupa Bokeljske mornarice i muška klapa Bokeljski mornari. Završnu riječ imao je

viceadmiral Ilija Radović.

Sljedećeg dana u 20.00 sati, nakon formiranja odreda ispred Doma pomoraca i Bokeljske mornarice, predaje raporta viceadmiralu i prijema zastave, Bokeljska mornarica je obišla grad. Ispred glavnih gradskih vrata predat je raport admiralu. Gradonačelnica Kotora predala je ključeve grada admiralu. Proslava je završena tradicionalnim kolom na Trgu od oružja.

Svjetionici s jadranske obale

01. 07. 2007. Hrvatsko građansko društvo u suradnji sa podružnicom Hrvatske matice iseljenika iz Splita, organiziralo je predavanje dr.sc. **Stanislava Piplovića** o svjetionicima s jadranske obale uz prikaz dokumentarnog filma **Mladena Mateljana** «Pharos» u produkciji «Plovputa».

- U vrijeme Austrougarske vladavine, kada su Boka i Dalmacija bile jedna država, izgrađeno je mnoštvo svjetionika, a naročito osnivanjem Tršćanskog Lojda i uspostavljanjem redovne brodske linije Trst-Kotor. Četrdesetak najatraktivnijih lanterni proglašeno je spomenicima kulture, kazao je Piplović.

Pored predavanja prisutnima se predstavila i ženska klapa «Mirakul» iz Splita, koja je prošle godine gostovala u Tivtu i Baru, kada je HGDCG organiziralo koncerte u povodu Uskršnjih blagdana.

- Ovaj događaj na temu svjetionika i mora je svo-

KRONIKA DRUŠTVA

jeversna kopča Splita i Kotora sa manifestacijom u Makedoniji. Svake godine učestvujemo na Danima hrvatske kulture u Bitoli i Skoplju. Kotor nam je prva stanica odmora, pa u organizaciji HGDCG, prikažemo kotorskoj publici dio programa pripremljenog za Makedoniju, kazala je voditeljica podružnice HMI – Split **Branka Bezić Filipović**.

41. Festival dalmatinskih klapa – Omiš 2007.

07. 07. 2007. prisustvujući proslavi Dana grada Omiša 16. 05. 2007. izaslanstvo našeg Društva razgovaralo je sa ravnateljem Festivala **Draženom Mladinom** o mogućnosti učešća klape «Bisernice Boke» na 41. festivalu dalmatinskih klapa u Omišu.

Na poziv festivalskog Odbora Bisernice Boke su svojim pjesmama otvorile i zatvorile drugu izbornu večer Festivala, na kojoj se takmičilo 11 klapa iz Zadra, Splita, Zagreba, otoka Brača, Rijeke, Pule i Trogira.

- Zahvalni smo Hrvatskom građanskom društvu i festivalskom Odboru što nam je pružena prilika da nakon 23. godine ponovo budemo na Omiškom festivalu. Za razliku od 1983. godine, kada smo se takmičile u finalnoj večeri, ovog puta smo bili gosti, što je za našu klapu posebna čast i priznanje. Od eminentnih kompozitora i voditelja klapa, koje su bile u Omišu, dobili smo pohvale koje se odnose na karakter pjesama i načina interpretiranja, jer je to nešto novo

na Festivalu. Po njima pjesme odišu komplementarnošću mediteranskog života, pa su im dali epitet «pučki mjuzikl», što je svakako dobra preporuka da takav žanr pjesama negujemo i dalje u Boki, po čemu treba biti prepoznatljiva. Pjesme «Ća je Šime», «Fjaka» i «More moje more» su kompozicije Bokeljskog kompozitora pok. Minje Vučetića, istakla je voditeljica klape «Bisernice Boke» **Vlasta Mandić**.

Sa klapom je bio i **Tripo Schubert**, sekretar Društva, koji je tijekom boravka razgovarao sa čelnicima Poglavarstva grada Omiša o predstojećem gostovanju «Bokeljske priče» u Omišu, a sa **Ivom Mikuličin** dogovorio gostovanje klape «Maslina» u studenome ove godine u Kotoru.

Ljetovanje djece u Zagrebu

09. 07. 2007. na inicijativu predsjednika Turističke Zajednice grada Zagreba i potpredsjednika gradske Skupštine **Vladimira Velnića**, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore od 2003. godine organizira ljetovanje djece članova društva, a kasnije i djece nehrvatske nacionalnosti, u Zagrebu. Više od 250 djece u dobi od 12 do 16 godina koristilo je ovu pogodnost.

- Ovo je peta godina za redom kako organiziramo ljetovanje djece u Zagrebu. To je jedan od značajnijih projekata našeg Društva, koji omogućuje našoj djeci izravno upoznavanje sa poviješću, kulturom i prirodnim ljepotama glavnog grada Hrvatske i Hrvatskog Zagorja.

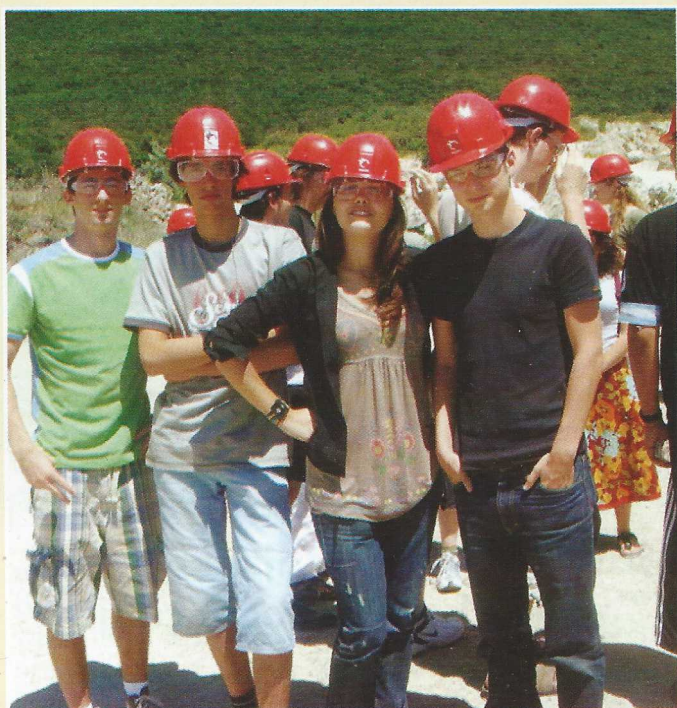
Na ljetovanje je otišlo 47 djece iz Kotora, Tivta, Bara, Podgorice i Herceg Novog, koji će boraviti u Gradu Mladih –Granešini u Zagrebu od 9. do 19. srpnja. O djeci će se brinuti voditelji: prof. **Ljiljana Markić** iz Kotora, prof. **Ilija Vukotić** i **Mileva Marstjepović** iz Bara i **Vladimir Zeković** iz Podgorice, kazao je **Ljubo Biskupović**, voditelj ovog Projekta, član UO Društva.

Ljetna škola mladih fizičara

Hrvatsko fizikalno društvo organiziralo je i ove godine, 23. puta, Ljetnu školu mladih fizičara, namijenjenu nadarenim učenicima svih razreda srednje škole, ali i završnog razreda osmogodišnje škole, nagrađenih na Državnom natjecanju iz fizike.

I ove godine, kao i prethodne dvije, škola se održala

u Labinu, prelijepom gradiću na istočnoj obali Istre, u Srednjoj školi Mate Blažine, u vremenu od 24. lipnja do 30. lipnja 2007.god. Učesnici su bili smješteni u hotelima u Rapcu, turističkom mjestu kristalno čistog i bistrog mora.

Tradicija Ljetne škole je pozvati u goste i nekoliko nadarenih učenika iz hrvatskih zajednica izvan teritorija RH. Ove godine pozvani su po dvoje nadarenih učenika iz Crne Gore i iz Rumunjske u pratnji njihovih profesora.

Tako su iz naše sredine, učesnici 23.Ljetne škole mladih fizičara bili učenici Kotorske gimnazije, **Maja Milović**, učenica 3.razreda gimnazije i **Miho Ilić**, učenik 2.razreda gimnazije u pratnji profesorice fizike **Štefice Božinović**.

Središnja tema ovogodišnje škole bila je ekologija, a službeni naziv škole bio je „Fizika u ekologiji“.

Predavanja su održali ugledni znanstvenici iz raznih područja fizike koji se aktivno bave uvođenjem, primjenom i razvojem fizikalnih metoda i modela u ekologiji.

Sve je bilo podređeno želji da se budućim mladim znanstvenicima na primjeren način pruži znanstveni pogled na stanje u ekologiji i približe postignuća domaćih i inozemnih istraživača u tom za život

važnom i osjetljivom području.

Učesnici škole tako su imali priliku slušati i aktivno sudjelovati u predavanjima vezanim za klimatske promjene, o razvoju fizičke oceanografije i promjenama klime i razine mora u prošlosti i budućnosti, nuklearna energija i okoliš, obnovljivi izvori energije: sunce i vjetar, kruženje ugljika i vode u prirodi praćeno izotopima, meteorologija i ekologija, šumski požar, kakav zrak dišemo i niz drugih vrlo interesantnih predavanja.

Ovogodišnja škola mladih fizičara bila je posvećena jednom od najvećih hrvatskih znanstvenika, akademiku Andriji Mohorovičiću (1857.-1936.), meteorologu, seizmologu i geofizičaru, u povodu 150-te obljetnice njegova rođenja.

Prigodnim predavanjem s ponosom je istaknut njegov iznimno bogat i originalan istraživački opus kojega je prepoznala svjetska znanstvena zajednica nazvavši njegovim imenom plohe Zemljinog i Marsovog diskontinuiteta brzina, krater na Mjesecu i asteroid.

Voditelj Ljetne škole bio je dr.sc. **Zlatko Vučić**, sa Instituta za fiziku iz Zagreba, te se i ovim putem najsrdačnije zahvaljujemo gosp.Vučiću na ponuđenoj i ostvarenoj suradnji.

prof. Štefica Božinović

Zahvalnice

Nakon uspješnog realiziranja „Bokeljske priče“ u Dubrovniku Hrvatsko građansko društvo Crne Gore uputilo je zahvalnice svima koji su dali doprinos u organiziranju ove manifestacije, sudionicima, institucijama koje su financijskom potporom omogućile da se ona održi. Osobita zahvalnost, zbog pokroviteljstva, upućena je ministru kulture u Vladi RCG **Predragu Sekuliću**.

Zahvalnice su upućene i svim gradovima, županijama i općinama iz Republike Hrvatske koje su financijskom potporom omogućile opremanje novih prostora HGDCG.

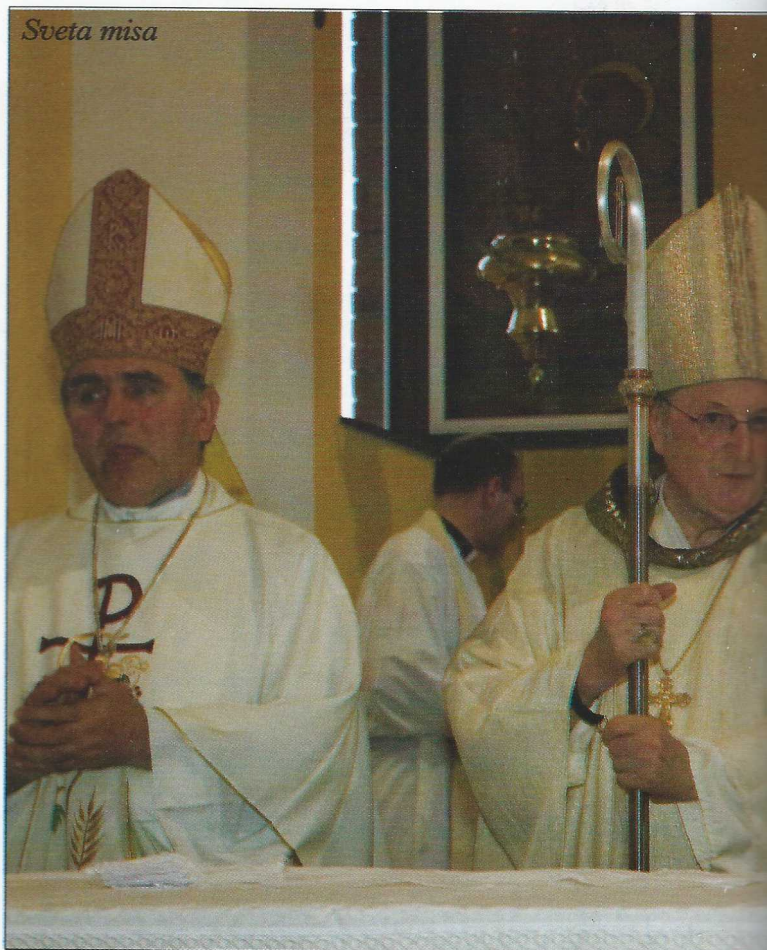
Zahvalnice su upućene i **Ljubomiru Urliću** i medicinskim ustanovama iz Splita na humanosti i pomoći u rehabilitaciji člana HGDCG, koji je ostao bez noge.

Zahvalnica je upućena i direktoru CNP **Branislavu Mićunoviću** na suradnji i pomoći u organiziranju koncerta „Brodosplita“.

*Kardinal Joakim Majsner
u posjetu Crnoj Gori*

Podrška vjernicima

Mazanjem oltara svetim uljem, kardinal Joakim Majsner, nadbiskup kelnski, osveštao je 20. lipnja crkvu Svetog Franje Asiškog u Sukuruću kod Tuzi.

Kako smo saznali, kardinal je prigodom susreta koje je ranije tog dana imao sa predstavnicima crnogorske vlasti, predsjednikom **Filipom Vujanovićem**, predsjednikom parlamenta **Rankom Krivokapićem** i premijerom **Željkom Šturanovićem**, ukazao na probleme koje treba riješiti kad je u pitanju katolička crkva u Crnoj Gori.

Na kraju dvočasovne mise pred više od hiljadu vjernika iz Crne Gore i inozemstva, koji su bili smješteni u crkvi i dvorištu duhovnog centra Sanctae Crucis vrijednog nekoliko milijuna eura prikupljenih od donatora, Majsner je kazao da će nakon odlaska iz Crne Gore posjetiti Svetog oca, papu

Benedikta, i obavijestiti ga o svemu što je ovdje vidio i doživio.

Misi je bilo nazočno kompletno svećenstvo Katoličke crkve u Crnoj Gori. Nadbiskup barski **Zef Gaši** i kotorski biskup **Ilija Janjić** pomagali su kardinalu u službi. Govorilo se njemačkim, latinskim, hrvatskim, albanskim i crnogorskim jezikom. Na hrvatskom se obratio provincijal **Josip Sopta** iz Zadarske provincije.

Između ostalih, u crkvi smo primijetili predstavnike njemačkog, austrijskog, slovenačkog i mađarskog veleposlanstva, katoličke svećenike iz Hrvatske, Makedonije i sa Kosova, predstavnike islamske vjerske zajednice.

- Došao je kao biskup u svoju cr-

kvu, i dao podršku vjernicima, kazao je pater **Fran Dušaj**, voditelj Duhovnog centra. Prigodom obraćanja na kraju mise, Dušaj je rekao kardinalu:

- Vi ćete svetom ocu reći ono što ste ovdje vidjeli – crkvu koja diše sa oba plućna krila. Vi ste došli kao prijatelj i pastir crkve, i svi koji su između redova mogli da čitaju mogli su da pročitaju da ćete papi najljepše pričati o nama.

- Ja ću ići sljedećeg dana kod pape i reći mu o ovoj svečanosti, osobito koliko smo se ovdje oznojili, sa tipično kelnskim humorom odgovorio je kardinal. Obratio se potom biskupu Janjiću i rekao: Blagoslovite vi, ja stvarno više ne mogu.

Duhovite opaske kardinala nisu

umanjile svečanost i značaj trenutka, naprotiv.

Kardinal Majsner je najvažniji predstavnik Rimokatoličke crkve koji je do sada posjetio Crnu Goru. Istaknuta ličnost, suradnik pokojnog pape Ivana Pavla II, suradnik i prijatelj pape Benedikta XVI, nadbiskup možda najveće biskupije u svijetu sa četiri milijuna vjernika.

Mimo protokola posjetio je Plavu kapelu na Cetinju kako bi se poklonio pred ikonom Presvete Bogorodice Filermose.

- Godinama Filermosu znam kao kopiju, a jednu veliku kopiju sam već blagoslovio za malteški red kod mene u Kelnu. Jučer sam saznao da je ona u Crnoj Gori i rekao samom sebi da se moram pokloniti ikoni malteškog reda, kazao je kardinal, i podržao ideju o objedinjavanju tri relikvije i izgradnju svetišta u kojem bi bile smještene.

T. Popović

Završetak školske i vjeronaučne godine Prva sveta pričest

U katedrali svetoga Tripuna 3. lipnja, na blagdan Presvetog Trojstva kao u dvorani posljednje večere, dvanaest mladih naše župne zajednice slavili su svoju prvu svetu pričest. Kroz euharistijsko slavlje sudjelovali su, i svojim lijepim mladenačkim glasom dali slavu i hvalu Presvetom Trojstvu bogoslovi Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa iz Sarajeva sa svojim odgojiteljima.

Predvoditelj euharistijskog slavlja, rektor don **Niko Ikić**, uveo nas je u samo slavlje riječima kojima nas je posjetio na molitvu koju svi molimo a znaju je i sama djeca, slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Razmišljajući o tajni Presvetog Trojstva sam sveti Augustin kaže: "Ako misliš da si shvatio nešto o Bogu, to sigurno nije Bog".

Svečanost su uzveličali svojim sudjelovanjem na svetoj Misi i ostali vjeroučenici sa svojom katehisticom s. Dragicom, roditelji, rodbina i prijatelji prvopričesnika kao i brojni turisti.

Baklju vjere dvije majke su svojim svjedočenjem ponovno upalile svim

prvopričesnicima na poticaj svoje djece: "Majko, ponovno upali svijeću!"

Obnovu krsnog zavjeta kao i cijeli program za vrijeme svete mise predvodio je župnik. Svoje talente mali prvopričesnici nisu skrivali već su svojim solo i zajedničkim pjevanjem kao i čitanjem izrazili svoju želju i hvalu Isusu koji nam se nesebično daje hraneći nas svojim tijelom i krvlju pod prilikama kruha i vina.

Radost zajedništva smo osjetili kroz čitanje bogoslova, mladih kotorske katedrale i onih najmanjih, jer u Bogu svi smo jedno bez obzira na razlike.

Pjevanjem "Tebe Boga hvalimo", zahvalili smo Bogu, našoj nebeskoj majci Mariji pjesmom Zdravo Djevo, posrednici i suotkupiteljici koja nas prati kroz život, bdijući i čuvajući svakog od nas da mogemo jednog dana pjevati sa svim svetima u nebu hvalu i slavu Presvetom Trojstvu!

Nakon blagoslova, oko katedrale obavljena je svečana procesija.

Sestra Dragica

*Prvi put u Crnoj Gori nakon raspada SFRJ,
gostovao nogometni tim splitskog "Hajduka"*

Točak vremena se vratio unazad

Meč veterana „Bokelja“ i „Hajduka“ je bio revijalnog karaktera, ali je dolazak veterana „Bilih“ imao sociološke, kulturološke i političke konotacije

OD JERKOVIĆA DO ANDRIJAŠEVIĆA: Tog se vrućeg popodneva na stadionu „Bokelja“ skupilo blizu hiljadu gledalaca, pristiglih iz Budve, Bara, Podgorice, Cetinja, Herceg Novog i Kotora. U timu domaćina svoje su mjesto našli danas priznati kotorski privrednici, lokalni aktivisti, radnici, bivši sportaši, dok se po godištu „šarena“ momčad „Hajduka“ pojavila sa igračima iz najslavnijih generacija sedamdesetih i osamdesetih.

U stručnom štabu bili su legendarni „Hajdukovi“ odličnici iz ekipe koja je harala Jugoslavijom - **Jurica Jerković** i **Dragan Holcer**, a pojavljivanje **Andrijaševića**, **Šušnjare**, **Gabrića**, **Nikice Cukrova** mnogo je više značilo ljubiteljima nogometa koji su praćenje splitskog tima prekinuli prije 17 godina nego da su se na terenu „Bokelja“ pojavili Carević i drugovi iz prve momčadi. Iz uobičajenog tima „Hajdukovih“ veterana falili su samo, zbog obaveza ili povreda, jedino **Ivica Šurjak**, **Ivan Buljan**, **Vilson Džoni** i braća **Zlatko** i **Zoran Vujović**. Izgledalo je, kako reče kolega u novinarskoj loži, „kao da se točak vremena nakratko vratio unazad“.

Na tribinama su se vijorila crnog-

orska i hrvatska državna obilježja, intonirane su himne, bez zvižduka i kako priliči, a svaki je efektni potez oba tima praćen salvama aplauza.

- Suradnja između Splita i Kotora datira od prije pet, šest godina, ali se do sada to svodilo na muziku i kazalište. Trudili smo se da sve dobije i sportsku notu, jer su kultura i sport najbolji ambasadori dobre volje, kazao je **Tripo Schubert**, sekretar „Hrvatskog građanskog društva“, koje je, uz FK „Bokelj“ i

Župu Sveti Matej iz Dobrote, jedan od organizatora ovog susreta, uz svesrdnu podršku voditeljice HMI-Split **Brankke Bezić Filipović**.

BEZ PREBROJAVANJA TKO JE TKO: Schubert ističe da su još od sredine prošle godine ugovarali termin za gostovanje „Hajduka“, i da je prethodno namjeravano da splitska ekipa odigra utakmice i u Baru i Tivtu, ali da do toga nije došlo.

- Nešto je bilo zbog našeg nesnažjenja, a nešto zbog objektivnih teškoća odigravanja utakmica u ovim gradovima. Kotor nije opterećen tim nacionalno-političkim atributima,

pa je bilo i logično da se susret odigra upravo ovdje kod nas. U dresu „Bokelja“ na ovoj utakmici nastupili su ljudi različitih vjera i nacija, ne prebrojavamo se po tom osnovu, kaže Schubert.

Legende „Hajduka“ Ivković, Jerković i Holcer isticali su nakon meča da nisu očekivali tako srdačan doček. Bek „Hajduka“ iz najslavnijih dana **Dragan Holcer**, danas trener veterana, navodi da su obišli sve kontinente u posljednjih nekoliko godina, ali da je „malo gdje bilo kao u Kotoru“.

- Prakticiramo da jednom sedmično igramo utakmice veterana, a kalendar nam je isplaniran barem za narednih sedam mjeseci. Idemo gdje nas pozovu, da razveselimo Hrvate u drugim zemljama, da obidemo prijatelje, i da uspostavljamo prisniju, ljudsku suradnju između dobrih ljudi. Očekujemo da će uslijediti i uzvratni meč, i kadeti i veterani „Bokelja“ gostovati na Poljudu - objašnjava Holcer.

Generacija Jarnija i Asanovića, „srednjak“ Stipe Andrijašević se nadovezao komplimentom da „ovakvo domaćinstvo još nisu susreli“, te da su „zapanjeni srdačnošću“ kojom su dočekani u Crnoj Gori.

- Nije bilo nijednog zvižduka, nij-

edne pogrdne riječi, a što se, obzirom na sve što se dešavalo, moglo očekivati. Na sreću, sve je prošlo kao što se samo poželjeti može - jasan je.

MANJINE KAO SPONA: Dolazak "Hajduka" u Boku ima i svoju sociološku dimenziju, i nakon kulturne prezentacije Boke u Dubrovniku, predstavlja još jednu značajnu stepenicu u učvršćivanju potrganih veza jadranskih susjeda. Pokazalo se, po tko zna koji put, da manjine mogu biti karika koja će spajati države, a ne biti sjeme razdora između njih.

- HGD iz Kotora je prije izvjesnog vremena, a uz zaslugu Bokeljske mornarice, izdejstvovalo da se prvi put crnogorska državna zastava zavijori na Stradunu. Kad je Đukanović bio na Dubrovačkim ljetnjim igrama, to mu je uskraćeno, a evo, u našem slučaju je čak i Hrvatska udruga boraca to primila normalno. Teške godine su prošle. Kad se formirao Generalni konzulat u Kotoru, prvi se put, nakon devedesetih zavijorila hrvatska zastava u Kotoru, i to je Hrvatima u Boki dalo samouvjerenje, postavilo stvari na bolje osnove. Danas se intoniranje hrvatske himne na stadionu "Bokelja" prihvaća kao nešto posve normalno,

svi su je prisutni civilizirano pozdravili. Osim meni neshvatljivog stava omladine SNS, sve su reakcije na gostovanje "Hajduka" bile apsolutno pozitivne, napominje Tripo Schubert.

NELAGODNOST I LAGODNOST: Ni ova javna manifestacija nije mogla proći bez političkih refleksija. Jedina koja se s negativnim nabojem osvrnula na gostovanje "Hajduka" bila je Srpska narodna stranka, odnosno njen kotorski Omladinski klub. Oni su se oglasili saopštenjem u kome se, pored ostalog, navodi da je "odigravanje utakmice imalo za zadatak kupovinu političkih poena i širenje hrvatskog uticaja u Boki, kao i vraćanje duga bokeljskim Hrvatima za bezrezervnu podršku na referendumu i izborima", te da se "svaki pravoslavac krajnje nelagodno osjećao na toj utakmici", a "na crnogorsku himnu ustao mali broj ljudi".

Na ovo su odreagirali i u DPS-u, i u FK "Bokelj", ističući da su "u 85 godina dugoj povijesti dres Bokelja oblačili nogometaši brojnih nacionalnosti, a tako je i danas, kao što su u sastavima Bokelja i Hajduka bili pripadnici više naroda koji žive u Crnoj Gori i Hrvatskoj".

- Energično odbacujemo insinuacije i politikantske intrige mladih

SNS, kojima pokušavaju da zasjene veoma uspješnu sportsku manifestaciju, koja se pretvorila u čin sportskog druženja i povezivanja sportaša Boke i Dalmacije. Kao što smo pomogli da nakon 51 godinu selekcija veterana "Hajduka" bude prvi službeni predstavnik tog kluba u Kotoru, pomoći ćemo da grad ugosti i kolektive iz drugih zemalja - istakli su u kotorskom DPS-u, i na sebi svojstven način zaključili polemiku.

Iako je u ovoj revijalnoj utakmici rezultat bio u drugom planu, valja zabilježiti da je splitski "Hajduk" pobijedio sa 8-1, najviše zahvaljujući Andrijaševiću, Sušnjari i Cukrovu koji su i dalje u zavidnoj fizičkoj kondiciji. Osim toga, "Bila" momčad je znatno mlađa i utreniranija, a vremešnim Kotoranima ovo je bila prva utakmica u veteranskoj kategoriji. Kuriozitet je i činjenica da su se u timu "Bokelja" pojavili i 71-godišnji **Boško Primić** i 66-godišnji **Berislav Brguljan**, te da su Kotorani promijenili čak četiri golmana, među kojima je bio i župnik crkve Svetog Mateje u Dobroti don **Ante Dragobratović**. Pokrovitelj ove zanimljive sportske manifestacije bio je grad Split i firma INA Crna Gora.

Željko Milović

*Veleposlanik
dr. Petar Turčinović*

Veleposlans konzulat u

Pr Dan

Program u Podgorici

Polazak sa rive u Tivtu

Intoniranje himni

*vo Republike Hrvatske i Generalni
riličili prijeme u Podgorici i Boki*

oslavljen državnosti

Republika Hrvatska proslavila je 25.06.2007. Dan državnosti, prisjećajući se 25. lipnja 1991. kada je Hrvatski sabor donio Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske.

- To je nadnevak koji zauzima ključno mjesto u povijesti hrvatske državnosti i prekretnica je na putu prema suverenosti, samostalnosti, međunarodnoj afirmaciji i teritorijalnoj cjelovitosti hrvatske države, istaknuo je tim povodom predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks**, i sam sudionik događaja 1991.

Povijesnu Odluku Hrvatski je sabor, tada Sabor Republike Hrvatske, donio na zajedničkoj sjednici svih svojih vijeća, jasno naznačivši da tim činom Republika Hrvatska pokreće postupak razdruživanja od drugih republika i zajedničke države SFRJ te postupak za međunarodno priznanje.

Sabor je na istoj sjednici donio i

*Uzvanice pažljivo
prate program*

Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske.

Povijesnoj odluci o pokretanju postupka razdruživanja prethodio je referendum u svibnju 1991., na kojem se većina hrvatskih građana, više od 94 posto, očitovala da Hrvatska ne treba ostati u tadašnjoj jugoslavenskoj državi.

Zbog međunarodnih pritisaka i

uvjerenja da će time lakše teći pregovori o razdruživanju, Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske nije se primijenila odmah, nego je Brijunskom deklaracijom to odgođeno na tri mjeseca. Moratorij je istekao 8. listopada 1991., kada Republika Hrvatska definitivno raskida državno-pravne veze s ostalim jugoslavensk-

im republikama i postaje samostalna i neovisna država.

U povodu Dana državnosti Republike Hrvatske veleposlanik dr. **Petar Turčinović** upriličio je prijem u Podgorici, na platou ispred Dvorca Petrovića na Kruševcu. Prijemu su bili nazočni predstavnici političkog, javnog i kulturnog života Republike Crne Gore, članovi diplomatskog kora, biskup kotorski msgr. **Ilija Janjić**, predstavnici hrvatskih udruuga i stranke, gospodarstvenici...

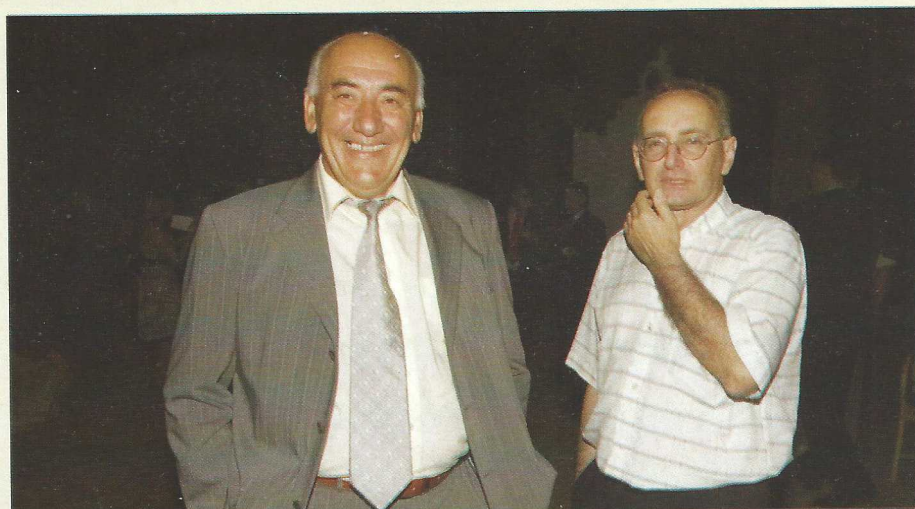
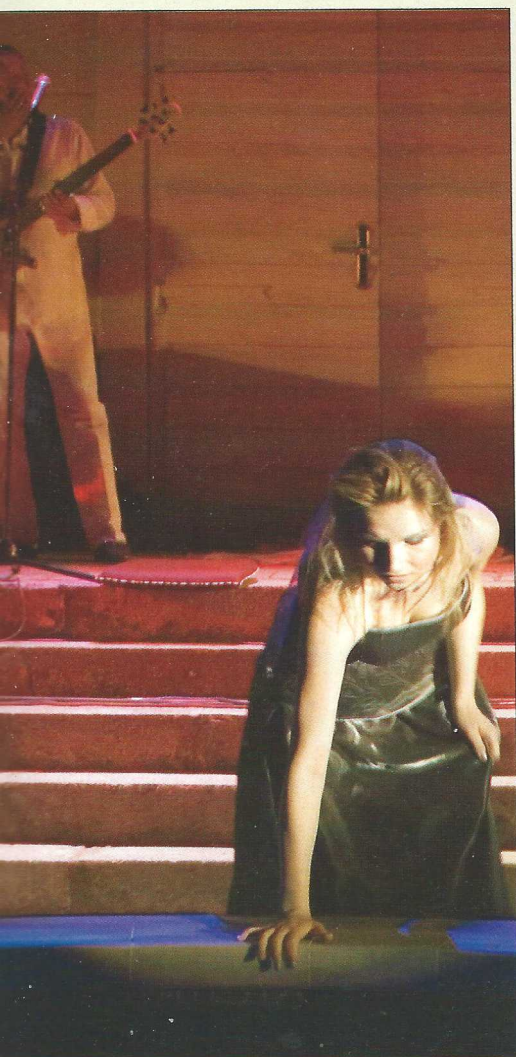
Nakon riječi dobrodošlice veleposlanika Turčinovića i intoniranja himne Hrvatske i Crne Gore, prikazan je umjetnički program. Glazbeno glumački video recital po motivima romana «Planine» **Petra Zoranića** izvela je glumica **Petra Težak**, grupa Blackcoffe i klapa Mendula, a potom je otvorena izložba fotografija **Matka Biljaka**. Uz domjenak, predstavljeni su i pojedini hrvatski proizvodi.

Generalni konzulat RH u Kotoru je istim povodom tri dana kasnije, 28. lipnja, upriličio druženje – šir vodenom kočijom po Boki; domjenak za uzvanike uz glazbu, zastajanje ispred Gospe od Škrpjela i povratak u Tivat.

T.P.

*Dragović u razgovoru
sa Vukčevićem*

Opuštena atmosfera među uzvanicima

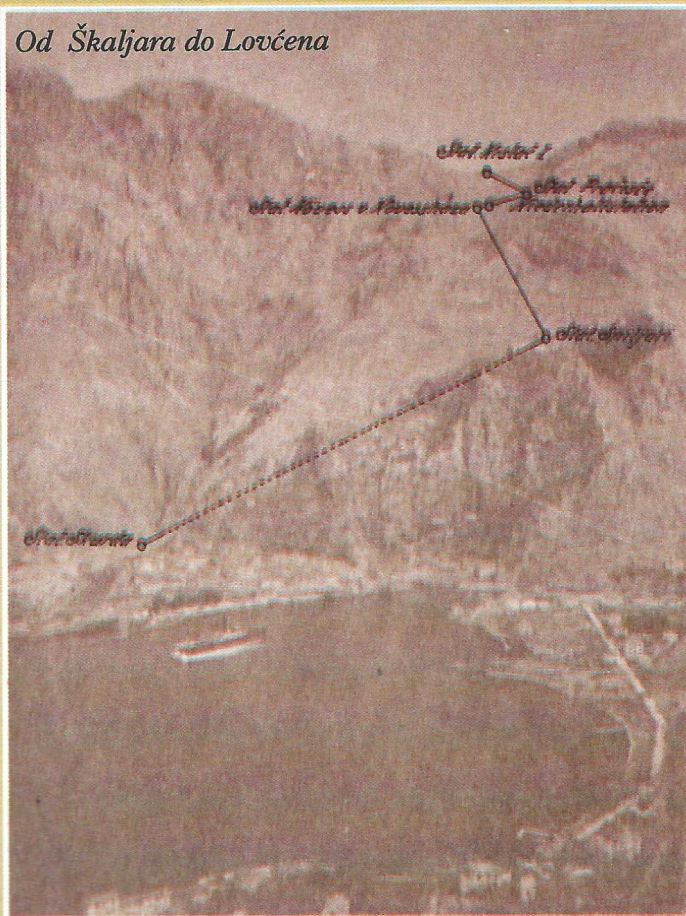

*Druge godine I svjetskog rata Austrougarska imperija
izgradila teretnu žičaru Kotor – Cetinje dugu 18 km*

Izgubljena atrakcija

Sve je izvedeno za ukupno 182 dana, radom specijalizovane jedinice i odjeljenja ratnih zarobljenika, po vrlo teškom i nepristupačnom terenu, djelomično u zimskim uslovima

Od Škaljara do Lovćena

Svjedoci smo nedavnog potpisivanja međudržavnog ugovora između Crne Gore i Austrije o izgradnji moderne turističke žičare Kotor – Lovćen, što je popraćeno komentarima da je to poduhvat stoljeća.

Međutim, još početkom prošlog stoljeća, u toku druge godine I svjetskog rata, Austrougarska imperija je izgradila teretnu žičaru Kotor – Cetinje, ukupne horizontalne dužine od preko 18 kilometara.

Dvije početne stanice žičare bile su u Kotoru i to na izvorištu rijeke Škurde (nadmorska visina +6,00 m) i u Škaljarima (nadmorska visina +6,70 m), da bi oba kraka završavala na prevoju Krstac (nadmorska visina +970,00 m). Sa prevoja Krstac je treća žičara vodila do Cetinja (nadmorska visina +635,00 m), penjući se na najvišu tačku Krobatin (nadmorska visina +1.146,00 m). Mišljenja smo da ne treba drugog komentara nego da je sve to izvedeno za ukupno 182 dana, radom specijalizovane jedinice i odjeljenja ratnih zarobljenika, po vrlo teškom i nepristupačnom terenu, djelomično u zimskim uslovima.

Ljubaznošću gosp. **Norberta Zsupaneka**, istoričara vojne arhitekture iz Berlina, dobili smo kopiju knjižice »Seilbahn Cattaro – Cetinje«, bez godine izdanja, a kao autor navedeno je ime: Major Nenad. Gosp. Zsupanek je istu knjižicu reprintirao u sopstvenom izdanju 2006. godine, dajući kao prilog izuzetno dragocjene fotografije izgleda i detalja ovog graditeljskog poduhvata, od kojih će samo neke biti korištene za ovaj prevod.

Žičara Škurda: Kotor – Krstac I

Žičara Škurda, koja je vodila od Kotora do prevoja Krstac bila je jednostruka poljska žičara (sistem Bleichert) sa pojedinačnim utovarivanjem od cca 100 kg. Žičaru je sagradila 14. četa za žičare u vremenu od 16. januara do 25. februara 1916. godine. Kao ispomoć su bili jedno

Škurda

Špiljari

Radno odjeljenje ratnih zarobljenika, jedno civilno radno odjeljenje i odjeljenje tovarnih životinja. Žičara je imala horizontalnu dužinu od 2.607 m, visinsku razliku od 963 m i bila je predviđena za propusnu moć od 7.500 kg na sat. Sastojala se od 4 sekcije, od kojih je svaka bila opremljena benzinskim motorom od 25 KS. Da bi se omogućila noćna upotreba, bile su stanice i magazin osvijetljeni elektrikom.

1. Početna stanica Škurda (+ 6,00 m) se nalazila na potoku Škurda na početku crnogorskog puta za Krstac;

2. Stanica Špiljari (+ 315 m);

3. Stanica Kövess (Kövessháza) (+ 597 m);

4. Donja stajna stanica (+ 620 m) tačno na crnogorskoj granici;

5. Stanica Pračište (+ 857 m);

6. Krajnja stanica Krstac I (+ 970 m).

Škurda

Žičara Škaljari: Kotor – Krstac II

Žičara Škaljari koja je vodila iz Kotora na prevoj Krstac bila je napravljena na isti način ranije izgrađene Žičare Škurda, kao jednostruka poljska žičara (Sistem Bleichert) sa opterećenjem od oko 100 kg. Žičaru je trasirala i izgradila 23. četa za žičare. Pregled i trasiranje linije trajalo je od 11. do 20. februara, dok se sama izgradnja odvijala od

21. februara do 15. aprila 1916. godine. Četi su kod izgradnje pomagala dva radna odjeljenja i 100 ratnih zarobljenika.

Žičara je imala horizontalnu dužinu od 3.433 m i visinsku razliku od 1.036 m, a bila je predviđena za jedonočasovni visinski prevoz od 7.500 kg. Imala je šest sekcija, od kojih su 2, 3. i 4. sekcija radile na Muffenbetrieb (?). Svaka sekcija imala je benzinski motor od 25 KS koji je bio postavljen na gornjem dijelu sekcije, tako da je tovarno užo bilo direk-

tno vučeno od okretnog točka. Izuzetak je u ovom smislu predstavljala prva sekcija, u kojoj je motor bio postavljen na početnoj i završnoj stanici, tako da je bio predviđen preko jednog dinamita za osvijetljavanje kancelarije u Škaljarima. Prema potrebi su se stanice i magazin osvijetljavali elektrikom.

1. Početna stanica Škaljari (+ 6,70 m);
2. Stanica Erzherzog Friedrich (+ 120 m);
3. Stanica Conrad von Hötzend-

isti način kao i ranije izgrađene žičare Škurda i Škaljari kao jednos-truka poljska žičara (Sistem Bleic-hert). Obje ranije pomenute žičare bile su tzv »stotinskog« tipa, dok je žičara Krstac – Cetinje pripadala »stopedesetinskom« tipu, što znači da je mogla nositi 150 kg tereta, dok su žičare Škurda i Škaljari no-sile po 100 kg.

Podnošenje većeg tereta omoguće-no je uvođenjem jednog jakog čeličnog užeta veće čvrstine, kao i odgo-varajućim izmjenama i pojačanjima konstrukcije za pogon i zatezanje.

Završna stanica žičare Škurda – Krstac I, završna stanica žičare Šk-aljari – Krstac II, i početna stanica žičare Cetinje – Krstac III, bile su povezane sistemom poveznih šina i odgovarajućih skretnica, tako da su se strmine sa njihovim prenosima bez ikakvog pretovarivanja sa jedne žičare na drugu lako mogle prenositi.

Žičaru Krstac – Cetinje trasirala je i izgradila 14. željezničarska četa. Pretrage i trasiranje žičare su trajali od 15.marta do 15.aprila, da bi izgradnja bila izvedena od 1.aprila do 25. juna 1916. godine. Kao ispo-moć u izgradnji bila su pomenutoj četi dodijeljena dva radna odjeljen-

ja i jedno odjeljenje ratnih zaroblj-enika.

Žičara je imala horizontalnu duž-inu od 12.136 m; počinjala je od st-anice Krstac III (+ 949 m) do stan-ice Korbatin (+ 1.146 m) na Gol-om brdu, odakle se postepeno spu-štala u Cetinje, na kotu + 635 m. Njena propusna moć bila je oko 11 tona na sat. Linija je imala šest sek-cija, koje su sve bile opremljene je-dnim motorom od 35 KS.

1. Stanica Krstac III (+ 949);
2. Donja pomoćna stanica I (+ 876 m);
3. Stanica Njeguši (+ 847 m);
4. Stanica Dugi do (+ 912 m);
5. Međustanica II (+ 988 m);
6. Stanica Krobatin (+ 1.146 m);
7. Stanica Trollmann (+ 934 m);
8. Stanica Bajice (+ 700 m);
9. Ugaona stanica (+ ?);
10. Stanica Cetinje (+ 635 m).

Sve ove žičare su izgradile i pustile u upotrebu neposredno nakon osvajanja Lovćena, u nev-jerovatno kratkom vremenu, K.u.k. željezničarske trupe i to na teškom terenu i po lošem vremenu. Smatra se da bi one, da su do danas ostale sačuvane, predstavljale još jednu atrakciju za Kotor.

Mr. Jovica Martinović

orf (+ 350 m);

4. Stanica Mokra Ploča (+ 616 m);

5. Stanica Državna granica (+ 824 m);

6. Stanica Žanjev Do (+ 939 m);

7. Završna stanica Krstac II (+ 947 m).

Žičara Cetinje:

Krstac III – Cetinje

Žičara što je sa prevoja Krstac vodila na Cetinje bila je građena na

*Velika obljetnica jednog od najznačajnijih
privrednih poduzeća u Boki Kotorskoj*

Pola stoljeća zračne luke Tivat

**Najprometnija crnogorska
zračna luka i jedno od
najznačajnijih poduzeća u
Boki Kotorskoj – aerodrom
Tivat 15.lipnja obilježio je
50-tu obljetnicu
kontinuiranog rada**

Naime, 15. lipnja 1957 godine na malu travnatu poletno-slijetnu stazu tadašnjeg novoizgrađenog aerodroma Tivat sletio je prvi JAT-ov zrakoplov tipa „DC-3“ kojim je uspostavljena redovita aviolinija Beograd-Tivat-Beograd. Sam aerodrom Tivat svečano je otvoren 1.svibnja iste godine kada je ovdje upriličena velika narodna fešta uz prisustvo najodgovornijih crnogorskih, tivatskih i dužnosnika civilnih zrakoplovnih vlasti tadašnje SFRJ. Povjesničari su zabilježili da se tada, pored brojnih govornika iz Podgorice i Beograda, okupljenima u ime Tivćana obratio predsjednik mjesnog

Narodno-oslobodilačkog odbora, kasniji dugogodišnji tivatski gradonačelnik **Daro Petković**. On je uz svog nešto mlađeg kolegu **Ma-ta Krstovića** koji se istaknuo prigodom moderniziranja aerodroma Tivat početkom sedamdesetih, ostao zabilježen kao jedan od najzaslužnijih ljudi što su Tivat i Boka dobili zračnu luku, te se ovaj kraj, osim po Arsenalu i vrsnim pomorcima, počeo prepoznavati i po jednom od boljih aerodroma bivše Jugoslavije.

Krajem pedesetih tadašnji aerodrom Tivat je činila travnata poletno – slijetna staza dimenzija 1.200 m x 80 m i asfaltna avio-plaforma dimenzija 30 m x 30 m, mala pristanišna zgrada sa restoranom i terasom, mali kontrolni toranj i jedna montažna prostorija za carinsku kontrolu putnika i prtljaga. U periodu do 1968 godine, uglavnom se obavljao putnički saobraćaj zrakoplovima tipa „douglas DC-3“ i „iljušin IL-14“ sa Beogradom, Zagrebom i Skopljem. Od 1968 do 1971 godine, na toj lokaciji se gradi moderni aerodrom kakav i danas prepoznajemo.

Novi, suvremeni aerodrom Tivat se ponovo otvara za saobraćaj 25.rujna 1971 sa novom asfaltnom poletno – slijetnom stazom dimenzija 2500 m x 45 m, pristanišnom platformom dimenzija 450 m x 70 m i dvije spojnice širine 20 m, putničkom zgradom, novim kontrolnim tornjem i prostorima pratećih službi.

Zračna luka Tivat u svom je razvoju imkala kontinuirani uspon sve do katastrofalnog zemljotresa 1979 godine kada se moralo pristupiti sanaciji i modernizaciji objekata. Obavljeno je presvlačenje poletno – slijetne staze novim asfaltnim zastorom, produžena je pristanišna platforma na 460 m i proširena sa tri parking pozicije sa 70 m na 91,5 m, a proširena je i spojnica «A» sa 20 m na 25 m čime je omogućen prihvrat širokotrupnih zrakoplova. Svoj maksimum u

tadašnjoj SFRJ aerodrom Tivat je dostignuo 1987 godine.

U vlasničkom i organizacijskom smislu aerodrom Tivat je u proteklih pola stoljeća prošao više faza, a neke ga tek očekuju. Naime, formiran je kao lokalno tivatsko poduzeće u društvenom vlasništvu, zatim je dugo bio dio JAT-a kao društveno vlasništvo u okviru SFRJ, a potom javno poduzeće Republike Srbije, da bi od konca travnja 2003 postao dio Javnog poduzeća „Aerodromi Crne Gore“ sa sjedištem u Podgorici. Iako

relativno zapostavljen u korist podgoričkog aerodrom „Golubovci“ u koji je novi vlasnik uložio oko 23 milijuna eura da izgradi bukvalno potpuno novu zračnu luku, aerodrom Tivat je u proteklom periodu bio i ostao okosnica poslovanja JP „Aerodromi Crne Gore“ jer je na njemu realiziran i najveći dio, pogotovo inozemnog, prometa kompletnog poduzeća. Istovremeno, u modernizaciju zračne luke Tivat uloženo je znatno manje novca – nepunih 5 milijuna eura, čime je rekonstruirana, moderni-

zirana i na 4.057 m² proširena pristanišna zgrada i nabavljena nova oprema za opsluživanje zrakoplova. Turistički potencijal regije Crnogorskog primorja osigurao je stalan rast obima prometa na tivatском aerodromu koji je prošle godine dosegao cifru od 451 tisuće putnika, dok će ove godine promet premašiti 550 tisuća putnika. Sve to, uz činjenicu da aerodrom Tivat većinom radi sa inostranim avio-prevoznicima kojima se naplaćuju znatno više cijene usluga nego domaćem „Montenegroairlinesu“ i srbijanskom JAT-u, čini ovu zračnu luku finansijskim „zlatnim rudnikom“ JP „Aerodromi Crne Gore“. Iako to ne žele eksplicitno priznati, rukovodioci tog poduzeća na čelu sa direktorom **Milovanom Đuričkovićem**, ipak indirektno potvrđuju značaj i izuzetnu rentabilnost aerodroma Tivat jer vrlo čvrsto odbacuju svaku inicijativu da se ta zračna luka vrati lokalnoj zajednici i gradu Tivtu kao posebno poduzeće sa većinskim lokalnim kapitalom. Vlasti u Podgorici naime, za sada ne žele uvažiti brojne nesporne argumente građana i općine Tivat koji u kompleksu te zračne luke imaju svoje značajno i nikada im oduzeto vlasništvo, koje je mogući temelj za novi vlasnički ustroj eventualnog novog, samost-

Gužva oko DC3

alnog poduzeća „Zračna luka Tivat“, a koje bi vlasnički moglo biti strukturirano na način kako je to slučaj sa recimo, susjednom „Zračnom lukom Dubrovnik“.

Na stranu razmišljanja o njegovom budućem vlasničko-pravnom statusu, fakt je da aerodrom Tivat, iako je karakterističan po tome što se i do 80% saobraćaja na godišnjem nivou obavi u toku ljetne turističke sezone, ostaje jedan od nosilaca razvoja ovog kraja.

Pristanišna platforma ove zračne luke ima 7 parking pozicija i može

primiti 6 zrakoplova grupe „C“ i jedan avion grupe „D“, ili 4 zrakoplova grupe „C“ i 2 aviona grupe „D“. Karakteristični zrakoplovi iz grupe „D“ (takozvani jumbo-jets) koji slijeću na aerodrom Tivat su „mcdonnel-douglas DC-10“, „Iljušin IL-86“ i „boeing B-767“. Aerodrom Tivat danas opslužuje najsuvremenije avione iz porodice „Boeing“, „AirBus“, „Bombardier“ i „Tupoljev“, a povjerenje za kvalitetan i profesionalan rad zadobio je od preko 40 avio-kompanije među kojima su i svjetska

imena poput SAS, LTU, „AirBerlin“, „Finnair“ i drugih čijim je letovima aerodrom Tivat povezan sa više od 25 destinacija u većim gradovima Europe.

Zbog već zahuktale turističke sezone i velikog obima posla, rukovodstvo aerodroma Tivat 50-tu obljetnicu rada nije obilježavalo posebnim slavljinama, već će to, prema riječima direktora mr. **Ranka Boškovića**, biti urađeno krajem godine kada će ovaj značajan jubilej biti adekvatno proslavljen.

Siniša Luković

Zračna luka se stalno razvijala

Od klaonice do Galiona

U dokumentu koji je ovdje obrađen vidimo da se prethodna klaonica nalazila na samoj obali mora u neposrednoj blizini ondašnje Vojne bolnice (današnja zgrada Gradskog pozorišta), te da se iskazuje potreba da se ista premjesti zbog neugodnog zadaha i negativnog utjecaja na samu bolnicu.

Čitajući i prevodeći dokument imali smo puno nedoumica u smislu točne lokacije te ranije klaonice. Naime, u dokumentu se spominje da je klaonica bila smještena izvan gradskih vrata od Rijeke. Upotrijebljen je termin Fjumeri, što je talijanska riječ za rijeku, a iz mnoštva dokumenata poznato je da se taj termin gotovo uvijek odnosio na rijeku Škurdu, na sjevernoj strani grada. To nas je u potpunosti «zavelo» i počeli smo tražiti potvrdu postojanja Vojne bolnice na sjevernoj strani grada, što nam nije uspjelo iz prostih razloga što se ista nikada i nije tamo nalazila.

Također, u dokumentu se navodi da se ne savjetuje premještanje klaonice u blizinu Gurdića, što je ponovo trebalo značiti da se klaonica trebala nalaziti na nekoj drugoj strani. Uz to spominje se i da

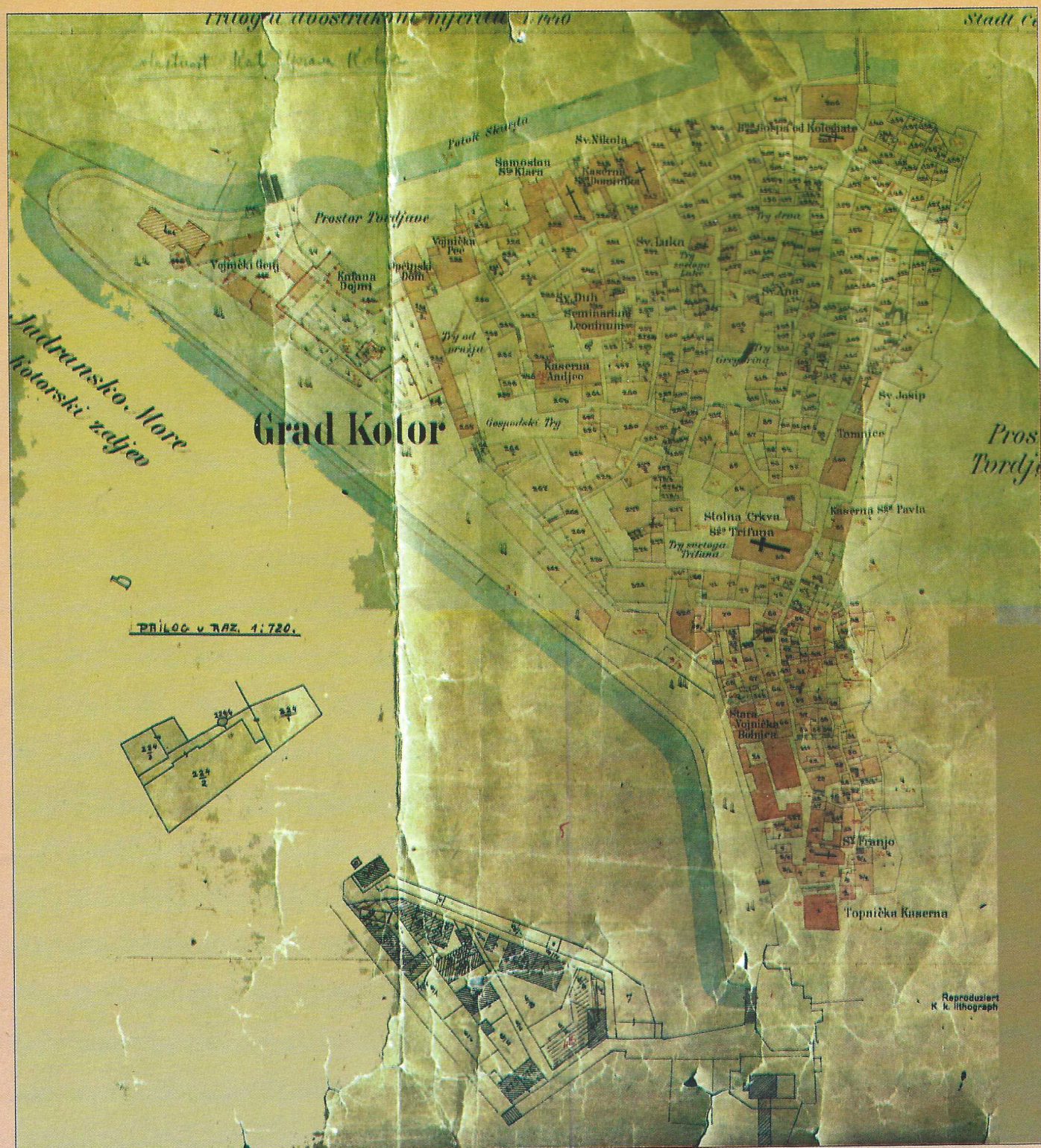
Nedavno je završena rekonstrukcija jednog od najatraktivnijih restorana u Kotoru- «Galion» na Šuranju, a kako je poznato isti objekt je u stvari bio izgrađen kao javna klaonica, na osnovu čega se i cijeli lokalitet zvao, a i još uvijek se u narodu zove Maceo (od talijanske riječi Macello-klaonica)

na Fjumeri ne bi bilo prikladno istu premjestiti ukoliko se ne bi premjestila u općinu Dobrota (to je onda automatski značilo da je došlo do neke greške u tumačenju naziva Fjumeri, jer ranija klaonica znači nije mogla biti smještena na Škurdi). Analizirajući slikovni prilog i pružanje gradskih zidina na istome, ipak smo došli do zaključka da je klaonica bila locirana na zapadnoj strani, naime u blizini spomenutog kazališta.

Tokom ovog istraživanja lokacije klaonice došli smo do zaključka da su se razna vodena tijela u okolini grada često nazivala na nekonzistentan način.

Na primjer, Škurda se naziva:

Torrente (IAK, OK CLIII-3/9), Fiumera (IAK, OK CXLVIII-668/2); potok Šuranj (na južnoj strani između ostataka samostana sv. Franja i naselja Škaljari) koji se ulijeva u more na Šuranju kod spomenutog restorana ima slijedeće nazive: Fiumera (OK LXIX-181/1), Gordicchio Bach (OK CLXXVII-851/3), Torrente Scürda (OK CXXII-461a/2), Torrente Sciuran (KUK KO Škaljari). Rečeni nazivi sa signaturama su uzeti iz dokumenata koji imaju grafički dio, naime, jasno se vidi koje vodeno tijelo se nazivalo gore rečenim imenima. U istom ovom dokumentu, Gurdić se naziva svojim pravim imenom Gurdić, pored naziva Fiumera.

Kako se na grafici Francesca Gironci-ja iz 1785. godine, Beccaria (venecijanski termin za klaonicu) nalazi na Rivi, točno u blizini same Vojne bolnice, razrješenje naše nedoumice smo našli u dokumentu na koji se Kotarsko

poglarstvo poziva u ovom dokumentu (OK IV/A-199 «...per trasportare il pubblico macello ora esistente alla Marina di Cattaro...») ustanovili smo da se klaonica zaista nalazila na Rivi.

Čini se da je pitanje Gradske

klaonice predstavljalo akutan problem u Gradu jer se u fascikli OK IV/A nalazi čitav niz dokumenata u vezi klanja stoke, prodaje mesa itd.

Ne znamo da li je premještanje klaonice u more na ovom mjestu zaista izvršeno, ali već 1837. godi-

ne, na austrijskoj mapi za katastar-sku općinu Kotor, klaonica se nalazi na mjestu koje se naziva Maceo - sadašnji restoran «Galion».

Prijepis:
Nell'Ufficio **dell'I.R.**
Capitanato Circolare
Cattaro li 14 Marzo 1833.

In esecuzione del rispettabile Governiale Decreto 19 Ottobre 1830 No 18984/3988, il Capitanato Circolare aveva disposto l'occorrente quanto venne prescritto prima di eseguire il traslocco di questo macello dall'attuale suo sito nella localita alla Fiumera fuori delle mura della città, in senso del protocollo 8 Luglio 1830. Se non se, l'Architetto Benzon nell'eseguire la commissione per l'estesa del relativo progetto venne difficoltà dalla parte della C.R. Direzione delle Fortificazioni militari rispetto alle viste fortificatorie, e quindi sulle rimostranze dello stesso architetto, si dovette procedere alla istituzione di una commissione pel rinvenimento di una localita altrettanto idonea, che quella della Fiumera, nel caso che non fosse assolutamente possibile nell'attuale situazione, in cui si trova il macello, eseguire tutti quei ripari, che fossero necessari per togliere qualunque tema, che le esalazioni della macellazione del bestiame e della vendita dei carnamì potesse influire sulla salute nel sovrastante Ospitale militare.

Visto che dalla parte della Fiumera non era conciliabile di collocare il macello ammenochè non si volesse internare nel Comune di Dobrota, lo che sarebbe non solo di molto incomodo agli abitanti ed alla guarnigione per provvedersi dei carnamì, specialmente nella stagione invernale, ma ben anche pericoloso per gli stessi macellaj che di notte - tempo sarebbero esposti a qualunque incu-

rsione dei Montenegrini.

Visto che dall'altro lato, cioè a Gordicchio sarebbe meno conciliabile l'istituzione del macello, e per le suddette ragione, e per quella dell'interesse comunale, dacchè si dovrebbe acquistare un fondo privato, per erigervi la corrispondente fabbrica, e finalmente per quella della salute pubblica, giachè situato che fosse il macello dalla parte di Gordicchio, tutta la città verrebbe a risentire un danno notabilissimo, per essere quella parte dominata dal vento di Maistro, che da di là si diffonde sopra la città nella stagione estiva.

Considerando che l'inconveniente, che viene rappresentato sull'attuale macello, rispetto all'Ospitale militare, potrebbe essere tolto col fare, che la macellazione del bestiame siegua in situazione tale, che le esalazioni non offrirebbero alcuna tema per gli edificj sovrastanti; la commissione mista militare istituita, dietro apposita Requisitoria dell'I.R. Capitanato Circolare e portatasi sopraluogo ha osservato, che ciò sia conciliabile mediante la demolizione della parte dell'attuale macello, che serve alla macellazione trasportandolo totalmente in mare, come viene più chiaramente dimostrato dall'unito Tipo, e coll'attivazione di tutte quelle altre modificazioni che si riconoscessero necessarie anche nella parte del macello, che sarà conservato pella vendita delle carni.

Convenendo con questo progetto anche il parere medico, appunto per quel che riguarda l'Ospitale Militare, la Commissione ha chiuso il presente protocollo in riserva di proseguirlo all'Autorità superiore pelle rispettabili sue deliberazioni.

Marcchesini

Amm. civ.

Carcano, Capitano del Genio

/Nečitko/

Giustini

Colonello et Com.

/?/ Jacogna Podesta

Dr Agostini

/nečitko/

M. Benzon

Pečat C.R. CAPITANATUS
CIRCULARIS CATTARENSIS

Prijevod:

U uredu c.k. Kotarskog poglavarstva

Kotor 14. ožujka 1833. godine

U izvršavanju poštovanog Vladinog dekreta od 19. listopada 1830. godine br. 18984/3988, Kotarsko poglavarstvo je naložilo da je neophodno da se, kako je prije bilo određeno, izvrši premještanje ove klaonice sa sadašnjeg mjesta na lokalitetu Fjumeri (Gurdić) van gradskih zidina, u smislu zapisnika od 8. srpnja 1830. godine. Protivno tome arhitekt Benzon je u izvršenju narudžbe rečenog projekta bio ometen od strane c.k. Direkcije za vojne fortifikacije u vezi sa izgledom izgledom utvrđenja, i dakle na pritužbe istog arhitekta se moralo pristupiti osnivanju komisije za pronalaženje isto tako prikladnog lokaliteta, kao što je onaj na Fjumeri, u slučaju da ne bude apsolutno moguće u sadašnjoj situaciji u kojoj se nalazi klaonica izvesti sve popravke koje bi bile neophodne da bi se uklonila svaka bojazan, da sav zadržak od klanja stoke i prodaje mesa može naškoditi zdravlju u gore rečenoj vojnoj bolnici.

Budući da nije bilo suglasnosti da se na Fjumeri smjesti klaonica ukoliko se ne bi premjestila u Općinu Dobrota, što ne bi bilo ugodno ni stanovništvu niti garnizonu prilikom snabdijevanja mesom, pogotovu u zimskom periodu, ali bi također bilo opasno za mesare koji bi po noći bili izloženi bilo kakvom napadu od strane Crnogoraca.

Budući da s druge strane, to jest na Gurdiću ne bi bilo suglasnosti

sa otvaranjem klaonice iz rečenih razloga, kao i iz općinskog interesa pošto bi se morao kupiti privatni posjed za izgradnju rečenog objekta, a napokon i zbog javnog zdravlja, jer ukoliko bi se na Gurdiću smjestila klaonica cio grad bi osjetio veliku štetu, pošto je to dio gdje prevladava maestral, koji u ljetnim mjesecima puše iznad grada.

Smatrajući da neugodnost koju sadašnja klaonica predstavlja u odnosu na Vojnu bolnicu, može biti otklonjena tako da se klanje stoke izvodi na taj način da zadah ne bi izazivao strah kod zgrada koje se nalaze iznad, osnovana mješovita vojna komisija koja je, poslije tužbe c.k. Kotarskog poglavarstva otišla na rečeno mjesto i izvršila uvid, te da bi bilo uputno da se, rušenjem dijela sadašnje klaonice koja služi za klanje, taj dio potpuno premjesti u more, što se jasnije vidi na skici u prilogu, kao i realizacija svih onih izmjena koje bi se smatrale neophodnim čak i u dijelu klaonice koja će biti sačuvana radi prodaje mesa.

Usklađivanjem ovog projekta sa mišljenjem liječnika, upravo u onome što se odnosi na Vojnu bolnicu, Komisija je zaključila zapisnik s tim da ga proslijedi višim vlastima radi odluka.

Potpisi sudionika

Marcchesini

Civilni administrator

Carcano, kapetan Vojnog inženjeringa

/Nečitko/

Giustini

Pukovnik i zapovjednik

/?/ Jacogna, Predsjednik općine

Dr Agostini

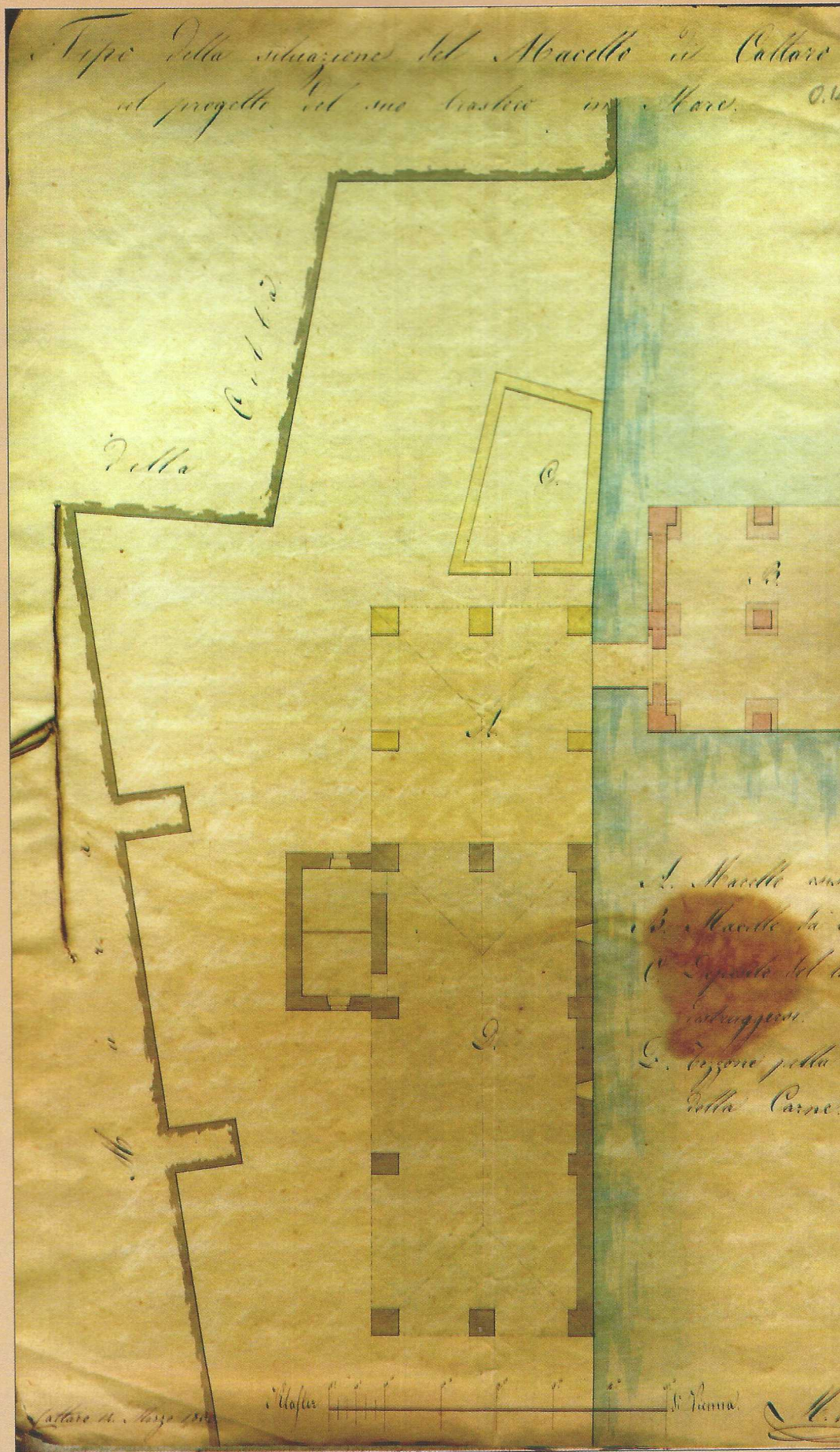
/1 riječ nečitkog teksta/ okružni

M. Benzon

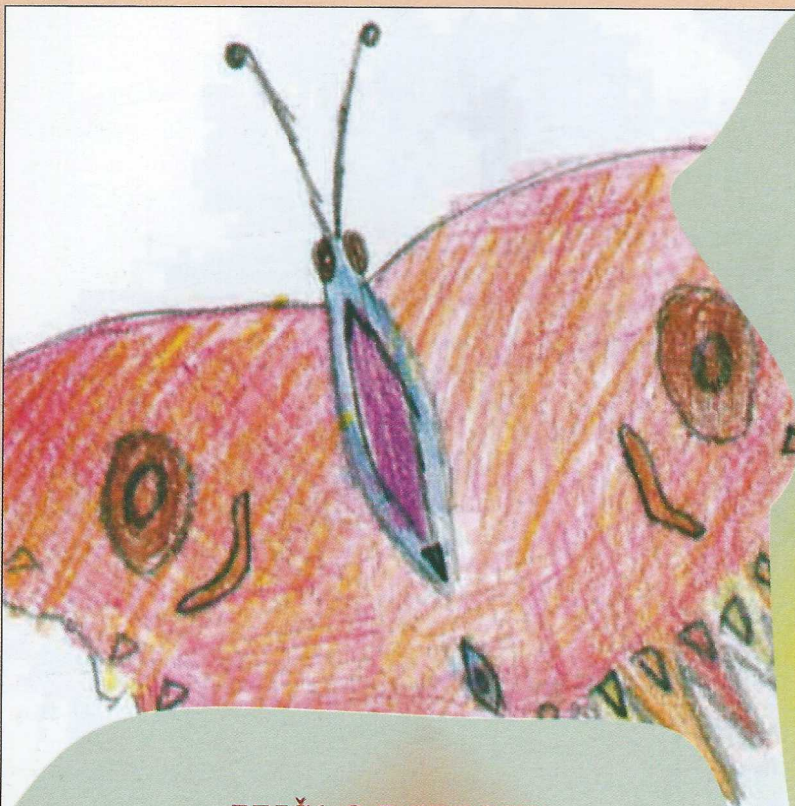
Pečat: c. k. Kotarsko poglavarstvo u Kotoru

(Prilog: OK V-139/2 i KUK KO Kotor po snimanju iz 1837. g.)

**Joško Katelan
Borivoj Jovanović**

Radovi učenika Hrvatske dopunske škole

PRIČA O DOBROTI

Bio je kraj tromjesečja. Moj prijatelj Stefan je zezao odrasle dječake. On ima poteškoća u razvoju. Dječaci su krenuli da ga istuku. Zatrčao sam se. Uzeo sam telefon iz ruke jednome dječaku. Na taj način odvukao sam im pažnju. Počeli su trčati za mnom. Otrčao sam do pedagoga i tužio ih. Kasnije sam rekao Stefanu da ne smije to više raditi. Osjećao sam se sretnim što sam mu pomogao, a Stefan mi se zahvalio.

**Donato Sindik, 6.razred, 11.godina,
HDŠ Crna Gora, Tivat**

PRIČA O DOBROTI

Znate li vi ljudi
što je to dobrota?

Dobrota nije kad vam
profesor pokloni pet
i vi ste onda sretni.

Dobrota nije kad
posudite prijatelju olovku
i onda tražite nešto zauzvat.

Ali, dobrota je
kada pomognete slijepom
da prijeđe cestu.

Dobrota je
kada saslušate
prijatelja u nevolji.

I, dobrota je kada
imamo priliku pomoći
i pomognemo.

**Tripun Grgurević, 7. razred,
12.godina, HDŠ Crna Gora,
Kotor**

PRIČA O DOBROTI

Kada bih imala krila dobrote
činila bih dobro po cijelome svijetu.
Letjela bih u siromašne gradove i
pomagala ljudima oko hrane i lijekova.

Kada bih mogla činiti dobra djela
u mom razredu bile bi samo
petice i četvorke i
nasmiješena lica prijatelja.

Činim i ja dobra djela,
ne samo u mašti
već i u javi.

U moj razred prijateljici
pristigloj iz Njemačke
pomažem da bolje nauči jezik
jer još pričati ona ne zna kao mi.

**Ema Radoničić, 7.razred, 13.godina,
HDŠ Crna Gora, Kotor**

PRIČA O DOBROTI

Danas popodne, na drugom
satu, imali smo sat prirode.

Moj najbolji prijatelj Stefan
nije bio uradio domaću
zadaću pa sam mu ja
pomogla. Imao je već jedan
minus, a kada bi dobio još
jedan, dobio bi jedinicu. Rekla
sam Stefanu da ne smije drugi
put zaboraviti napisati zadaću.

Bila sam sretna. Volim poma-
gati prijateljima i prijateljicama.

**Nikolina Vuksanović, 2.
razred, 8.godina, HDŠ Crna Gora,
Tivat**

PRIČA O DOBROTI

Jednog dana kada sam se šetao po
Gradiošnici, mjestu gdje živi moja baka,
vidio sam jednog psića na putu.

Sa mnom je bio prijatelj Goran.
Potrčali smo dok su automobili pro-
lazili. Bilo je teško doći na put i uzeti
psa. U jednom trenutku ukazala se pri-
lika. Brzo sam uhvatio psića u naručje.

Uzeo sam ga sa sobom i odveo ga kod
bake. Nahranio sam ga i zadržao neko vri-
jeme. Djed je tada odlučio da psić više ne
može ostati. Bio sam tužan ali našao sam
za njega novi dom.

Na kraju, osjećao sam se sretno što sam
mogao pomoći tako malom biću.

**Marko Luković, 4.razred,
11.godina, HDŠ Crna Gora, Tivat**

PRIČA O DOBROTI

Bila je to prekrasna subota ujutro. Čuo sam
budilicu, brzo sam se obukao i izašao van.

Dogovorio sam se sa susjedom da se prošetamo u
obližnjoj šumi. Nakon sata pješaćenja, stigli smo do provalije.

Moj prijatelj Bojan stao je na raspuknuto drvo i počeo je
padati. Skočio sam da ga uhvatim ali i ja sam počeo padati.
Tada je u zadnji čas stigao moj brat i izvukao nas. Bojanu je
bila krvava noga i nije mogao hodati. Polako smo se spuštali
niz brdo. Moj brat je stao na veliki kamen koji se odlomio i
pao na njegovu nogu. Poderao sam majicu i potrčao do
obližnjeg izvora. Smočio sam majicu i omotao sam im noge
. Potrčao sam kući da zovnem oca kako bi im pomogao da
se spuste. Brzo smo stigli do njih i sve se dobro završilo.

Bio sam sretan što se nitko nije ozbiljno povrijedio. Bili
su mi zahvalni što sam im pomogao u nevolji.

**Vedran Janović, 7.razred, 13.godina, HDŠ Crna
Gora, Kotor**

Mentor Maja Širola

Stara pomorska bratstva u Boki

Bratstvo Klačević

Prvi podaci o bratstvu Klačevića datiraju iz prve polovine XVII st. U početku su se nastanili blizu crkve Svih Svetih u Dobroti (u narodu sv. Vrača), pa su po njoj slavili svoje "Krsno ime" Vračevdan 1. studenoga

*Kapetan
Ilija
Andrijin*

*Kapetan
Marko
Andrijin*

U XVIII st. imaju 4 manja broda. Kao i ostali pomorci bavili su se krijumčarenjem, pa tako nalazimo 1749. god. patru na Đura Tripovog Klačevića od 24 god. u krijumčarenju duvana iz Albanije. U periodu od XVIII do XX st. dali u 33 pomorca od kojih 18 kapetana i 15 mornara. Na moru su stradala 4 pomorca i to: kap. Petar Tripov utopio se kod Bara 1747. god. Božo Tomov, mornar, rođ. 1790. utopio se kod Engleske 1814. god.; Đuro Tomov, mornar, rođ. 1803. god. ubijen na brodu u Grčkom arhipelagu 1825. god.; kap. Petar Krstov 52 god. utopio se sa brodom "Inviato" društva Premuda iz Trsta 1872. god. sa bijelom posadom među kojima su još iz Dobrote bili mornari: Aleksandar Krstov Radimir 14 god. i Đuro Vickov Kamenarović 35 god. Brod je kren-

uo iz Aleksandrije 2. XI 1872. i 8. XI kada se nalazio na lat. 37,5 i long. 17,30 dakle u Jonsko more uslijed jakog nevremena brod je potonuo. Ovo su potvrdili dva dobrotška kapetana koja su se sa svojim brodovima našli u blizini, ali nijesu mogli pomoći. To su bili kap. Andrija Klačević koji je zapovijedao brik "Olgu" i kap. Tripo Radimir zapovjednik škunera "Nuova Zora". Vidjeli su kako je tražio pomoć, pa kako se brod okrenuo poprijeko i na koncu potonuo. Oni zaključuju da je kormilo otkazalo.

Za vrijeme regrutacije u Napoleonovoj mornarici 1810. god. iz ovoga bratstva bila su obuhvaćena 3 mornara i to: Tripo Đurov Klačević 43 god. Božo Tomov 20 god. i Ilija Petrov 19 god. Prilikom popisa kuća 1808. god. sprovedenog od francuskih vlasti, Klačevići su imali 4

kuće, a za vrijeme austrijskog popisa 1839-46. god. kada se formirao Katastar na području Boke imali su 5 kuća. Ovih 5 kuća podigli su uz obalu sjeverno od crkve Sv. Matej stečenim kapitalom kao pomorci.

Iz ovoga bratstva vrijedno je spomenuti slijedeće ličnosti:

PAVO ANTONOV (1864-1925) kap. od 1887. god. Već u trinaestoj godini plovi na dobrotskim brodovima i to kao mali od palube na brigantinu "Cvjetni dan" vlasništvo kap. Marka Andrića iz Dobrote, zatim kao kadet na škuneru "Nova Zora" skrivan na barku "Djurko" i do 1893. god. zapovijeda posljednji dobrotški i bokeljski jedrenjak "Nemirna" kada prelazi kod Austrijskog Lojda kao II poručnik do 1906. zatim kao I do 1918. kada je imenovan zapovjednikom brodova "Almissa", "Baron Beck" i "Sty-

ria". Iz njegovih ličnih dokumenata proizlazi da je u periodu od 1893. do 1918. god. služio na 55 brodova Austr. Lojda u svojstvu poručnika i zapovjednika. Penzionisan je 1919. god. umro 1925. i pokopan na groblju Sv. Mateja u Dobroti.

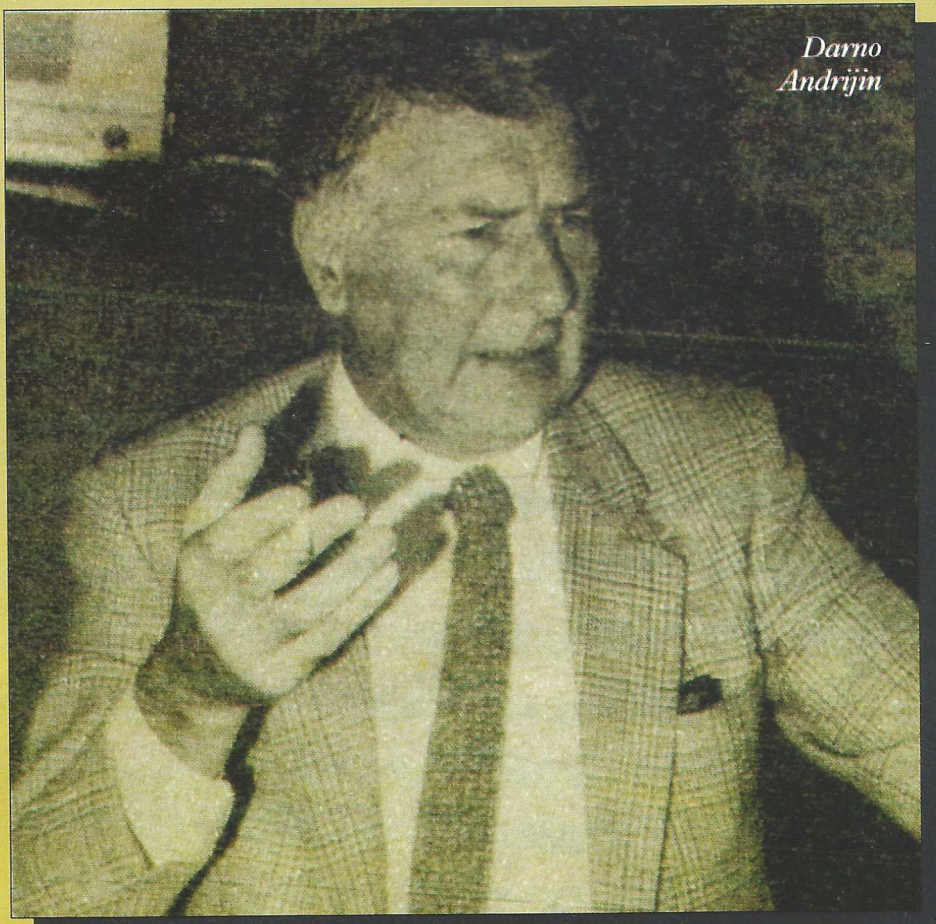
Andrija Ilijin (1827-1902) bio je jedan od posljednjih kapetana ovoga bratstva koji je zapovijedao dobrotске brodove. Tako je zapovijedajući brigantin "Jedinstvo" vlasništvo Radoničića iz Dobrote upao u uragan u noći između 6. i 7. siječnja 1863. god. blizu luke Ciotat kod Tulona. Prema izvješću austrijskog gen. konzulata u Marseju Pomorskoj vladi u Trstu od 9. I 1863. god. brod je plovio iz Trsta za Tulon i bio prosto uništen, a teret prosut po moru dok je posadu spasio jedan francuski brod "Pericles" pa je za pruženu pomoć odlikovano više Francuza.

Ilija Andrijin (1868-1833) kap. od 1895. god. Služio je kod Austr. Lojda kao poručnik od 1899. god. Umro je u Trstu gdje je bio nas-tanjen.

Marko Andrijin (1871-1935) brat je prethodnoga, kap. od 1896. god. Pošto nije mogao naći zaposlenje na dobrotskim brodovima koji su velikim dijelom bili rasprodati i on odlazi u Trst i služi kod Austr. Lojda od 1899. god. kao zapovjednik, ostaje u Trstu i poslije prvoga svjetskoga rata do smrti.

Darno Andrijin rođ. 1932 u Trstu, unuk je prethodnoga. Po zanimanju je advokat. God. 1982. bio je postavljen za predsjednika Tršćanske provincije. Njegov brat rođ. 1936. god. nosi ime RANDO tako da su oba imena nastala od ispremiješanih slova očevog imena ANDRO (DARNO-RANDO). U Dobroti nema više Klačevića osim u Trstu, ali nažalost pod promijenjenim imenom CLARICI (Klarići) za vrijeme fašizma.

Antun Tomić

*Darno
Andrijin*

*Kapetan
Pavo*

Crkva Svetog Dujma

Malo poznati povijesni tokovi naselja Škaljari

Neprepoznate vrijednosti

**Područje starog naselja Škaljari se
graniči zidinama Kotora, padinama
Lovćena, južnim dijelom brda
Vrmac i morskom obalom
najužnijeg dijela Kotorskog zaljeva**

Teren Škaljara je amfiteatralnog oblika, sa svih strana okružen visokim brdima osim sa jugozapada gdje je prevojem Trojica povezan sa teritorijem Grblja, Tivta i Budve.

U najvećem dijelu Škaljare čini blaga padina i plodno polje ispresjecano mnoštvom vodenih tokova. Te prirodne pogodnosti terena odredile su i njegovu povijesnu sudbinu – tijekom prošlosti Škaljare su činila obradiva polja sa žitom, maslinjaci- ma i vinogradima, vrtovima i voćnj- acima.

Povijest

Prošlost Škaljara nije u dovoljnoj mjeri poznata. Povijesne tokove ovog područja moguće je pratiti na osno-

vu materijalnih podataka počev od antičkog vremena. Vrijeme iz kog potiče natpis sa nadgrobno spomenika, otkrivenog u Škaljarima, a koji svojoj supruzi podiže STATIUS VINDEMIATOR (Statije vinogradar), prethodi nalazima iz arheoloških istraživanja vršenih sredinom 20. vijeka na lokalitetu na Šuranju, južno od izvora Gurdić, gdje su otkriveni ostaci kasnoantičkih građevina, zatim crkva sv. Petra (VI - XI v.) i manastirski kompleks sv. Franja, s kraja 13. vijeka.

Na fasadi barokne crkve sv. Marije (sv. Luke) podignute u centralnom dijelu naselja u vidu spolija nalaze se dijelovi reljefne dekoracije karakteristične za period preromanike (luneta iznad portala, reljefni krst na zvoniku) kao i kapitel sa odlikama zrele romanike. U pločniku ove crkve u sekundarnoj funkciji ugrađena je mermerna ploča čija je bočna strana ukrašena troputom pletenicom.

Najnovija istraživanja crkve sv. Dujma (XIII – poč. XIV vijeka) su pokazala da se u okviru njenog prizemlja nalaze ostaci starije građevine a u zidovima su otkrivene spolije preromaničkih stilskih odlika.

Srednjovjekovno razdoblje potvrđeno je i arhivskim podacima koji se odnose na Škaljare.

Kontinuitet naselja pored crkvenih spomenika potvrđuje i stambena arhitektura čiji oblici, repertoar i karakteristike gradnje odražavaju veoma dugu tradiciju.

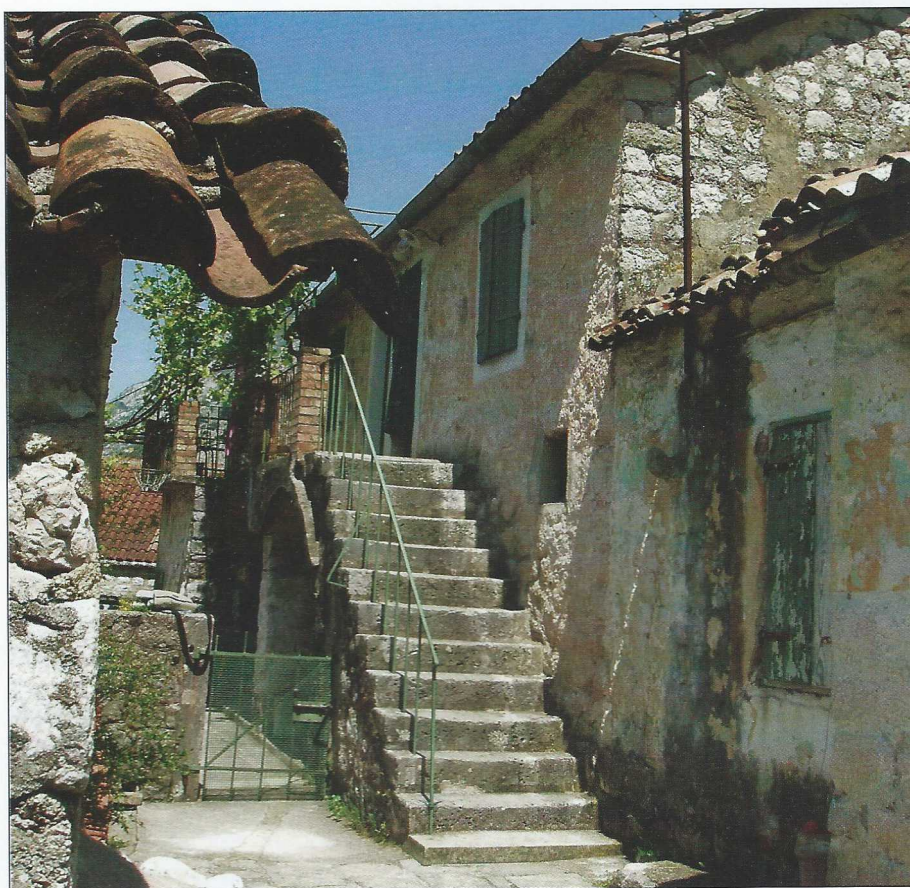
Najstarije likovne predstave područja Škaljara potiču s kraja XVII a najbrojnije iz XVIII i XIX vijeka. Na osnovu njih, austrijskog katastarskog plana (XIX vijek) kao starih fotografija i razglednica moguće je u velikoj mjeri rekonstruirati osnovne tokove razvoja ovog naselja.

Razvoj naselja

Analizom današnjeg naselja i uspoređivanjem stanja sa podacima koje pruža austrijski katastarski plan Škaljara iz sredine XIX vijeka moguće je sa pouzdanošću utvrditi da je

ovo naselje ruralnog karaktera sa gušćom koncentracijom kuća oko Stare crkve svoj nagli razvoj doživjelo tek posle drugog svjetskog rata, u vrijeme socijalizma. Iako je već druga polovina XIX vijeka unijela krupne promjene a to su gradnja »carskog puta«, (1881. godine) i reguliranje potoka Zvjerinjak (Zvirnjak), tek treća decenija XX vijeka unosi novi duh u idilični pejzaž Škaljara koji je još uvijek posjedovao srednjovjekovni izgled sa krupnim feudalnim posjedima na padinama Vrmca i ljetnjikovcima bogatih poro-

dicu ima stambenu izgradnju, individualnu i kolektivnu. Novi val gradnje nastupio je posle zemljotresa od 1979. godine. Na obali je izgrađen hotel, nova zgrada bolnice, podignut je suvremeni bazen, niz poslovnih objekata različite namjene. Izgrađeno je mnoštvo novih stambenih zgrada uz postojeće koje su često potpuno napuštene. Krupne društvene promjene koje su karakterizirale XX vijek posebno su se odrazile na razvoj Škaljara. One su izazvale potpunu transformaciju prostora, ispunjavajući gotovo svaku slobodnu lokac-

dica smještenim u nižim zonama naselja, duž obale. To je, 1926. godine, bila izgradnja fabrike sapuna koja zajedno sa fabrikom duhana, likera, i namještaja unosi značajne promjene u dotadašnji repertoar zanimanja stanovnika uglavnom vezanih za obradu zemlje. Socijalizam, pak, karakterizira razvoj industrije, zanatskih djelatnosti, trgovine, školstva. U neizgrađene prostore smještaju se fabrički kompleksi i hale, poslovne zgrade, škole a što za poslje-

iju novim gradnjama. Mjerila po kojima su suvremene gradnje nastajale samo su u rijetkim primjerima bile saobražene uvjetima terena i karakteristikama lokacije. Građevine ne korespondiraju ni međusobno jer je riječ o stihijnom nastajanju, raznorodnosti funkcija, stilskoj nehomogenosti, heterogenim rješenjima... Matrica starog naselja grubo je narušena dok su izrazite prirodne vrijednosti ostale neprepoznate...

arh. Zorica Čubrović

Uz proslavu Pomoćnice kršćana, 24. svibnja

Susretište istoka i zapada

Muo, staro ribarsko mjesto u neposrednoj blizini grada Kotora, spominje se već u IX stoljeću. Dobilo je ime od riječi mol, prirodni rt ili pristanište za brodove. Stanovnici se bave ribarstvom od vremena nastanjivanja ovog dijela podnožja brda Vrmac. Ljudi ribarske tradicije koju su strogo poštovali, do danas su sačuvali originalan način govora u kojem dominiraju ribarski termini, stari nazivi toponima i pošta gdje se najbolje lovila riba.

Povijesni dokumenti svjedoče da su svoju prvu župnu crkvu podigli u središtu svog starog mjesta, dvjesto metara uzbrdo od obale, i dali posvetiti već 1262. godine. Za titularne zaštitnike odabrali su sv. Kuzmu i Damjana i sv. Elizabetu.

Crkva sv. Kuzme i Damjana dosta je stradala u potresu 1979. godine, no, iako je upisana u registar spomenika kulture, još čeka neophodnu obnovu do koje će zalaganjem mještana, nadamo se, uskoro doći.

Sv. Kuzma i Damjan su liječnici i mučenici iz III st. Podrijetlom su iz Male Azije, a bili su rođena braća. Ne zna se točno kada su podnijeli mučeništvo a kao liječnici su djelovali u Siriji. Osobitost je njihova poslanja da su liječili siromahe bez naplate. Poradi Krista podnijeli su mučeništvo. Kamenovali su ih i gađali strijelama, ali to im nije naudilo te su im odrubili glave.

Kult se proširio po cijelom kršćanskom Istoku i Zapadu već u IV st. sv.

Svake godine, na blagdan Pomoćnice kršćana, nakon trodnevne duhovne priprave, bogobojažni mještani lik svoje Gospe, u živopisnoj procesiji, nose glavnom ulicom i rivom uz svečano pjevanje himna na čast Pomoćnici kršćana

oje župne zaštitnike narod Mula časti i danas molitvom i himnima na čast sv. Kuzmi i Damjanu, svojim liječnicima „duše i tijela“ od davnine. Ikonografski znakovi sv. Kuzme i Damjana su duga odjeća opšivena krznom, medicinska pomagala, međ, liječničke kape i bočice s lijekovima. Po zapadnom kalendaru njihov blagdan je 26. rujna.

Sveta Elizabeta Ugarska bila je kći Andrije II, njemačkog cara. Nakon smrti supruga, Ugarskog vladara, kao vrlo mlada udovica, odriče se svih svojih dobara. Podigla je bolnicu u kojoj je posluživala obavljajući najniže poslove. Čak je i prosila da bi prehranila bolesnike. Svojom žrtvom zadobila je naslov „tješiteljica siromaha“ i na glasu svetosti umrla 1231. godine. Crkva ju slavi na dan njene smrti 17. studenoga.

Kult sv. Elizabete se pomalo izgubio na Mulu tijekom proteklih stoljeća. Vrlo je indikativna povezanost ovih dvaju Titula stare župne crkve na Mulu s karizmom bl. Gracije. Sveti Kuzma i Damjan potječu sa Istoka, a živjeli su početkom prvog tis-

ucljeća, dok sveta Elizabeta dolazi sa Zapada a živjela je početkom drugog tisućljeća. Živjeli su sveto i bili su mučenici, liječnici i zaštitnici bolesnih i siromašnih; predstavnici su muškog i ženskog roda a svi su bili laici i cijelog života osobito štovali Blaženu Djevicu Mariju, Majku Gospodinovu i našu Gospu.

Lako je zaključiti da su ti vjekovni zaštitnici Mula bili uzor i poticaj na sveti život Bl. Graciji, našem svecu. On je, nakon mladosti koju je proveo u rodnom mjestu kao ribar, postao redovnik laik koji je također svoj život uložio za slabe, bolesne i siromašne. Bio je osobiti štovatelj B.D. Marije a živio je skromno i poslušno, strogim pokorničkim životom. Za takav svoj život snagu je crpio iz molitve upućene Isusu, nazočnom u Presvetom sakramentu, pred kojim je provodio veći dio dana. Svijet ga poznaje kao hrvatskog sveca Euharistije iz Boke.

Njegovi su mu su mještani uzvratili ljubav izgradnjom nove župne crkve u sredini mjesta, koju su posvetili 18. rujna 1864. godine, B. D. Ma-

riji Pomoćnici kršćana, i u njoj na novom oltaru u srebrnom sarkofagu postavili tijelo bl. Gracije. Time je župna crkva Pomoćnice kršćana na Mulu postala Svetište bl. Gracije. Crkva se ističe arhitektonskom ljepotom i ljupkošću.

Gotovo da nije moguće razlučiti čime su se Muljani više ponosili, novom crkvom ili slavnim muljanskim muškim horom „Zvonimir“. Sve od izgradnje nove crkve svečane mise na Mulu pratio je hor „Zvonimir“ za kojega je posebne kompozicije pisao **Konrad Ebert**. Do ulaza u crkvu, u dva luka koji podsjećaju na ruke sklopljene u molitvi, vodi četrdeset stepenica. Ovaj broj stepenica do ulaza u Svetište poziva onoga koji ulazi na razmišljanje o četrdeset teških starozavjetnih godina lutanja u pustinji kao i onih četrdeset dana Gospodinove kušnje prije početka njegovog javnog djelovanja. Graditelj nove crkve na Mulu je **Andrija Perišić**, pozvan iz Splita. Izgradnjom ove crkve postigao je veliki ugled i prije povratka u Split sagradio je u Dubrovniku pravoslavni hram i općinsku palaču. Isti graditelj podigao je toranj katedrale

sv. Duje u Splitu.

Crkva Pomoćnice kršćana sagrađena je najvećim dijelom ostavštinom muljanskog župnika don **Šimuna Lukovića**, ali i prilozima mještana koji su niz godina odvajali postotak svojih prihoda od prodane ribe. Crkva je sagrađena od korčulanskog bijelog kamena u romansko-bizantskom stilu, s tlocrtom u grčkom križu, visokim gotskim lukovima i bizantskom oktogonálnom kupolom koju krase kameni križi na vrhu. Arhitektonskim izgledom i stilovima ova je crkva, iako još jedina takva u cijeloj Kotorskoj biskupiji, susretište istoka i zapada, novoga i staroga. Crkva je dolično opremljena namještajem, ima tri oltara od kojih su dva od mramora. Mramorni oltar bl. Gracije u romanskom stilu nabavljen je 1876. godine iz nekadašnje crkve Gospe od Anđela u Kotoru. Drugi mramorni oltar „Pomoćnice kršćana“, u baroknom stilu, nabavljen u Dubrovniku, postavili su 1883. Na njemu je postavljena slika Presvete Bogorodice „osobite nježnosti“, poklon kotorskog biskupa **Marka Kalodere** mještanima prigodom posvete nove

crkve. Ova je slika, iako nije originalno djelo, vrlo omiljena u narodu. Doprinosom mještana ukrašena je srebrom 1889. godine. Gospa i mali Isus okrunjeni su zlatnim krunama ukrašenim raznobojnim draguljima.

Svake godine, na blagdan Pomoćnice kršćana 24. svibnja, nakon trodnevne duhovne priprave, bogobojazni mještani lik svoje Gospe, u živopisnoj procesiji, nose glavnom ulicom i rivom uz svečano pjevanje himna na čast Pomoćnici kršćana.

Glavni oltar zidan je i u boji mramora oslikan, a postavljen je u središnjoj apsidi crkve. Na njemu su postavljene, s lijeve i desne strane baroknog mramornog tabernakula, drvene skulpture svetih Kuzme i Damjana, prenešene iz stare župne crkve. Uz liturgijsko ruho i posude, zavjetnim poklonima vjernika nabavljen je veliki broj srebrnih ukrasa, kandila, relikvijara i svijećnjaka. Sve to daje unutrašnjosti crkve sklad i osobit sakralni ugođaj. Nakon što su u čast poblaženja „našeg Sveca“ na temeljima njegove rodne kuće podigli kapelu blaženog Gracije 1888. godine, Muljani su već godine 1892. dograd-

ili dvije sakristije uz novu crkvu, zatim su podigli zvonik na preslicu sa tri zvona. Nakon toga izgradili su obalu sa pristaništem ispred crkve, današnju muljansku rivu. Podigli su prekrasnu zgradu škole u kojoj je bilo sjedište općine Muo i svečana dvorana pjevačkog društva „Zvonimir“. Nabavljene su orgulje za župnu crkvu, izgrađene još 1784. godine u Zadru od poznatog talijanskog graditelja orgulja **Domenika Moskatelia**. Godine 1931. zidove svoje nove crkve Muljani su dali oslikati majstoru **Friedmanu Hebrinu**, Austrijancu iz Koruške. U glavnoj apsidi naslikani su iznad velikog oltara sv. Kuzma i Dmjan, mučenici u nebu. Strop je ukrašen zvijezdama rasutim na plavom nebeskom svodu. Kupola je oslikana raznobojnim mramornim ornamentima a u četiri trokutastopolja na vrhu lukova koji drže ku-

polu naslikani su likovi četiri Evanđelista. U Apsidi bl. Gracije na zidu iznad oltara, oslikani su prizori iz njegova života. Nažalost, freske su bile tehnički slabo ivedene, pa su uz veliku vlagu koja vlada unutar ove crkve, vrlo brzo stradale i godine 1965. prekrivene običnom zidnom bojom. Iako su freske godinama ostale sakrivene ispod boje koja ih je prekrila, njihovi su tragovi i dalje uočljivi.

Sve nas ipak zadivljuje revnost i ljubav ovih siromašnih ribarskih porodica za svoju crkvu, kojom su uspjeli sve ovo učiniti i ostaviti svojim potomcima. Gotovo da nije bilo godine u kojoj crkva na Mulu nije bila bogatija za još koji vrijedan detalj. Pomorci su iz dalekog svijeta donosili srebro da ukrase svoju crkvu, a muljanske vezilje su u dugim zimskim danima vezle čipku za njene

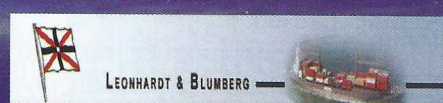
oltare.

Crkva Pomoćnice kršćana na Mulu najstarija je i najljepša crkva na Jadranu koja nosi taj naslov. Iako je naslov poznat od ranije, kult Gospe Pomoćnice kršćana u svijetu je raširio sv. **Ivan don Bosko** preko reda salezijanaca koji je on osnovao.

Crkva stradala u zemljotresu 1979. godine, teškom mukom je tek nedavno obnovljena i od daljnjeg propadanja sačuvana. U današnje vrijeme, uz ljubav i velike napore malog broja donatora, njeni prozori zamijenjeni su vitrajima sv. Kuzme i Damjana, Pomoćnice kršćana i Miljenika Boke; sv. Lepolda, bl. Ozane i bl. Gracije. Sve vitraje u crkvi, izradio je mladi majstor vitraja iz Budve **Vuk Belenger**. Time je crkvi Pomoćnice kršćana na Mulu i u ovo naše vrijeme iskazana ljubav koju zaslužuje.

Don Pavao Medač

KADETI I ASISTENTI SPLIT SHIP MANAGEMENT

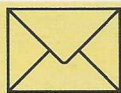

**IZUZETNA PRILIKA ZA POČETAK POMORSKE KARIJERE NA PUTNIČKIM I TRGOVAČKIM BRODOVIMA NAJVEĆIH SVJETSKIH KOMPA NIJA
NADSTANDARDNE PLAĆE VEĆ OD 1400 USD**

VRLO POŽELJNI UGOVORI

KOMFORTNO OKRUŽENJE ZA RAD

IZUZETNA PRILIKA ZA POČETAK POMORSKE KARIJERE

Imate riječ

Poštovana redakcijo,

Bilo bi uputno da i ove godine Hrvatsko građansko društvo Crne Gore pošalje molbu Ministarstvu prosvjete da se zimskim ferijama obuhvate oba Božića, jer tako je bilo za vrijeme Austrougarske vladavine i za vrijeme kraljevine Jugoslavije. Sadašnji zimski raspust čini podvojenost među djecom, što nije dobro, jer iz svake podvojenosti stvara se zlo. Ovaj sadašnji zimski raspust kulturno odvaja Crnu Goru od Europe, što ne odgovara sadašnjim povijesnim kretanjima.

Ta priča da europski zimski školski raspust čini štetu zimskom turizmu nije tačna. Kad bi to bilo tako onda bi sve zemlje Europe koje imaju zimski turizam prihvatile ovaj zimski raspust kojeg ima Crna Gora. Čuo sam da su u Srbiji zimskim raspustom obuhvaćena oba Božića, što za Hrvatsku pouzdano znam.

Bilo bi dobro u Hrvatskom Glasniku staviti adresu Ministarstva prosvjete pa da mu mnogi čitatelji pošalju pismo moleći ga da se naprave zimske ferije po europskim uzusima. Nadam se da ću naići na razumijevanje.

Srdačno,

Georg Car, Kotor

TAKO SMO NEKAD ZBORILI

BOKEZ - NAZIV ZA STANOVNIKE BOKE KOTORSKE "Ona ti je rođena Bokezica". "Videla sam danas jednoga mogega Bokeza, pa sam se s njim od želje načakulala".

CUKARINA - ŠEĆERNA BOLEST, DIJABETES - Izvedeno od cukar. "Ima cukarinu pa zato pije mnogo vode". "Imam cukarinu pa jedem ovaj ražani kruh".

SORTA - VRSTA, ROD - "Od te đavolje sorte ne može se živjet". "Nije lijepa, al je od dobre sorte".

Osnovano povjerenstvo za Nizozemsku

HGDCG i u Amsterdamu

Prilikom posjeta Đurice Nikolića Hrvatskom građanskom društvu Crne Gore, 07.06. 2007, dogovoreno je formiranje povjerenstva HGDCG u Nizozemskoj sa sjedištem u Amsterdamu.

Bokelji su se i ranije okupljali, u hrvatskom domu Kardinal Štepinac u Amsterdamu, gdje je i organizirana bokeljska večer na kojoj je bilo nazočno više od 70 zvanica-prijatelja Boke. Zamisao je realizirana u organizaciji Tonija Perušine, Đurice Nikolića i Istrijanke Rite Gostič.

Nizozemac Žak ispekao je 50 kila mlade pračevine po dalmatinski, a uz tu deliciju nije falilo ni pršuta, sira, ni ribe slane... Nazočne je ipak najviše komodala pasta i fažola po bokeljski, koju su kovali Mirjana Perušina i Đurica Nikolić kod Joška Treselja iz Splita, u njegovom restoranu Aleksandar.

- Maestro Jakša Jelačić na glasoviru je svirao naše pjesme, uz pratnju Željka Rumore na gitari i pjevanje njegove supruge Šile, podrijetlom iz Suriname, ispričao je Đurica Nikolić, u želji da ovakvih susreta i aktivnosti bude još više.

Vijesti iz podružnice HGDCG Bar

Osnovan boćarski klub

U Baru je 1.lipnja 2007. održana osnivačka skupština amaterskog boćarskog kluba „Mornar“, pod pokroviteljstvom podružnice HGDCG Bar. Skupština je donijela odluku o osnivanju, usvojila Statut, te izabrala Upravni odbor od pet članova i predsjednika Skupštine.

Osnivanje prvog boćarskog kluba u Baru u novije vrijeme, pozdravili su i obećali financijsku i stručnu pomoć JP Sportski centar Bar, Luka Bar, Udruženje penzionera Bar, te predsjednik Općine Bar. U stručnom dijelu pomoći će boćari iz Tivta i Kotora.

Direktni poticaj za osnivanje ovakvog kluba u Baru dao je gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić**, koji je prilikom posjeta Baru podružnici HGDCG poklonio dvije garniture profesionalnih kugli za boćanje.

Predstoji administrativna procedura registracije Kluba kod resornog ministarstva i nada svih sudionika da će i ovaj sport zaživjeti u gradu ispod Rumije.

PRODAJNA MJESTA

**Hrvatski glasnik možete kupiti na
sledećim prodajnim mjestima Bega pressa:**

Podgorica: Ivana Vujoševića, kućica
Momišići
PC Kruševac- Svijet
Centar - maloprodaja
Njegoševa ulica - Globus

Bar: Trafika SDK
Kostraca

Ulcinj: Bulevar- maloprodaja

Budva: Prolaz - maloprodaja
Spas - maloprodaja

Tivat: Anja
Pantomarket
Sturi
Dragana
Maprenat

Cetinje: Pazar, maloprodaja

Kotor: Pantomarket
Riva kod kamenog kioska
Sandrela

Herceg Novi: Tažeks - Bijela
Mješovito 33
Grbo MNM
Knežević Company
Pantomarket Centar

Risan: Centar

99.0 MHz

95.3 MHz

RADIO

KOTOR

www.radiokotor.com

Zašto odabrati propan-butan plin u malim spremnicima?

MALI SPREMNIK ODGOVOR NA SVE VAŠE POTREBE

Mali spremnik i propan-butan plin su kvalitetno rješenje za obiteljsku kuću, stambenu zgradu, restoran, hotel, obrt, malu industriju i poljoprivredu.

1 kg PROPAN-BUTAN plina zamjenjuje:

3-6 kg drva

1,5-2 kg ugljena

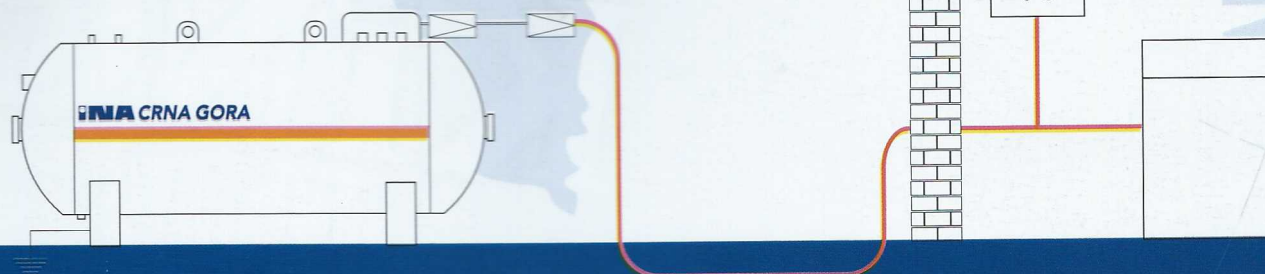
1,12l loživog ulja

12,8 kW električne energije

zapre- mina (lit.)	ØD (mm)	L (mm)	L ₁ (mm)	L ₂ (mm)	h min. (mm)
1000	800	2190	1400	700	100
1800	1000	2476	1500	750	100
2700	1250	2480	1550	850	100
4850	1250	4300	2000	950	100

- praktičnost upotrebe
- ekonomičnost
- prilagodljivost svim konfiguracijama tla
- estetsko uklapanje u okoliš

King, moj izbor!

www.ledo.hr

